

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Exploratie-herinneringen. — Tjipto Mangoenkoesoemo. — Vragenbus en Opmerkingen. — Onze Koloniale Mijnbouw. — Internationale Jaarbeurs te Triëst. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. Mededeelingen. — Mutaties van 20 tot 27 Juli 1921.

Exploratie-herinneringen. (West-Borneo).

Het was dien dag vrij laat geworden, zoodat wij bij waren, toen wij in de schemering de Dajak-kampong bereikten, die zich als een op palen gebouwde lange woning aan ons voordeed. Reeds bijna drie maanden doorkruiste ik de bergen, dalen, bosschen en rivieren in die streken, begeleid door telkens twee assistenten, die elkander afwisselden, wanneer de malaria een stel voor eenigen tijd onbruikbaar gemaakt had en een of anderen pangeran met een flink aantal dragers.

Iederen dag werd bij het eerste lichten opgestaan, fluks iets gegeten en om 6 uur was de karavaan op weg, tot de zon vaak nauwelijks door de dichte bladeren der bosschen te zien, haar hoogste punt bereikt had, er een uur gerust en gegeten werd, ora dan weder tot 6 uur op stap te gaan, waarna een bivak gemaakt werd.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer A. J. GOOSZEN, Landrechter te Solo (Java).

Wij hadden dus voor dien nacht ons doel bereikt en werden, vóór wij menschen zagen, door een paar honden aangeblaft, terwijl varkens met de snuit in de lucht snoven, of wij goed volk waren.

Eensklaps maakte alles luid blaffend en knorrend rechtsomkeert, om op veiliger afstand hetzelfde te herhalen. Het kamponghoofd verscheen en maakte ons zijn opwachting, terwijl zich boven ons overal hoofden vertoonden. Wij klommen langs een

Een Familie in het Statenkwartier biedt gelegenheid aan tot

opname van 1 of 2 Meisjes,

leerlingen H.B.S. of Gymnasium. Vergoeding f 200.— per maand. Toezicht en hulp bij de studie verzekerd. Brieven lett. G. H. B. S. Bur, v. d. Bl., Nobelstraat 20, Den Haag. 96L

JULIEN & RICHARDSON BENNERNAGEL
AMSTERDAM

Reguliersbreestraat 31-33 - Tel. N. 2943

„Algemeen Assurantiekantoor”
AGENTEN GEVRAAGD.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heeregracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant opaanurage gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. 82

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingerie - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^a :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING

Behangerij   Stoffeerderij

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U .....

uitgekeepten boomstam het huis binnen, dat uit kamers naast elkaar bestond, terwijl aan beide zijden een overdekte galerij overbleef, links voor de ongehuwde mannen, rechts voor de dito vrouwen. Huwt een paartje, dan wordt eenvoudig een kamer aangebouwd, zoodat een huwelijk steeds verlenging van het kamponghuis ten gevolge heeft.

Onze kampong bevond zich dicht bij de Engelsche grens, zoodat de bull-frogs, die wij in de verte hoorden en wier geluid op jagende honden gelijkt, misschien reeds hun belasting aan Groot-Britannië betaalden.

Ons werd direct eene ruimte op de linkergalerij voor ons nachtverblijf aangewezen, waar wij het ons zoo gemakkelijk mogelijk maakten. Matrassen en eetwaren werden aangeslept, onze petroleumstornlamp opgehangen en aangestoken.

Iets verderop lag een oude, uitgemergelde Chinees, die de gastvrijheid der Dajaks had ingeroepen en daar hij niet meer loopen kon, werd hij door hen van eten, drinken en zelfs tabak voorzien, waaruit de goedhartigheid onzer gastheeren bleek. Spoedig werden wij door mannen, vrouwen en kinderen omringd en werden ons van alle kanten kopjes met rijst en daarop een ei aangeboden, wat beteekende, dat wij welkom waren, wat wij door tegengeschenken beantwoordden.

De mannen droegen hoofddoek en lendegordel, de vrouwen een sarong om de lenden, terwijl de kinderen zich, tot ongeveer tien jaar oud, deze luxe niet veroorloofden. Veel schurft zagen wij niet en waren de menschen mooi geproportionneerd, zonder de korte beenen, die men vaak bij de veel rociende Dajaks opmerkt.

Toen wij een teeken gaven te willen gaan eten, verdween iedereen als op tooverslag, zoodat wij ongestoord maal en sigartje konden genieten en daarna onze slaappleaatsen opzoeken. Boven mijn hoofd zweefde, zachtkens door den nachtwind bewogen, een trosje schedels en daar er geen muskieten waren, lagen wij weldra in een gezonden, rustigen slaap.

Den volgende morgen waren wij reeds vroeg weder op; alles werd ingepakt en naar prauwen gebracht, die ons verder moesten brengen. Een der assistenten zeide mij, dat het vleesch op was en verzocht mij, daar hij eenen haan gezien had, dien te koopen, waarvoor ik direct moeite deed, al leek het beestje vrij oud. Men verzekerde mij echter, dien niet te kunnen missen, maar nergens kippen ziende, wees ik op het weinige nut dat men van eenen enkelen chanteeler had en na lang loven en bieden werden wij eigenaar van den haan voor den formidabelen prijs van een rijksdaalder.

Wij namen afscheid van de Dajaks, lieten een kleinigheid voor den ouden Chinees achter en waren spoedig met onze prauwen verder de rivier opgaande.

Een zenuwachtig vleugelgeklap meldde ons, dat de arme haan het tijdelijke zegende en tegen twaalf uur werd ons een soep gereikt, die krachtig genoeg bleek. Toen de kluijjes aan de beurt kwamen weerklonken spoedig uitroepen, die absoluut niets vliends voor den haan bevatten, daar hij den ouderdom der boomen in het oerbosch bleek te overtreffen en na eenige gebitten voorgoed verwoest te hebben, vlogen vleesch en botten links en rechts de rivier in. Mistroostig tuurde men de verloren hoop op goed vleesch na en beet bij gebrek aan iets beters op zijn stompje sigaar.

Eensklaps zagen wij eenen Dajak op een vlot de rivier afdrijven en op dat vlot lagen twee gedooide herten. Wij riepen hem aan, maar wilde hij vluchten toen hij witte gezichten onder het dak van de prauw zag uitkomen, daar hij blijkbaar nog nooit Europeanen gezien had. Het vlot dreef echter naar ons toe en zeide ik tot den pangeran een stuk hertenvleesch, van hem te koopen. Toen de Dajak zag, dat hij geen geesten voor zich had, stelde hem dit gerust en vroeg hij of wij één of twee herten wilden. Nu, één was voor ons genoeg en toen wij vroegen, hoeveel hij daarvoor hebben moest, zagen wij rimpels van diep nadenken op zijn voorhoofd komen.

Eindelijk noemde hij vastbesloten den prijs: één gulden", dien wij lachend direct betaalden, waarover hij zeer verwonderd scheen, daar hij dacht erg overvraagd te hebben. Spoedig was hij met zijn viot uit ons oog verdwenen en werd ons hert verdeeld in soep-, bak- en braadvleesch en de rest boven op het dak onzer prauw in de zon gedroogd.

's Middags was er wedstrijd, wie de beste methode van biefstuk braden kende, maar als jury verklaarde ik mij niet in staat daarover te oordeelen, waardoor beide assistenten zeer gevlcid waren.

Later verkochten wij de huid van het hert voor f 5 en de horens voor f 2 aan een Chinees, zoodat wij op haan en hert niet hebben behoeven toe te leggen.

Such is life in de wildernis!

F. v. P.

Tjipto Mangoenkoesoemo. *)

door JOHAN KONING.

De koloniale rubrieken onzer leidende dagbladen bevatten onlangs bijna dag-aan-dag kortere of langere berichten over „Tjipto“, den revolutionnairen Javaan, den voorman van de Nationaal-Indische Partij. Een telegram uit Weltevreden omstreeks half December meldde, dat aan Tjipto Mangoenkoesoemo het verblijf in Soerakarta, Djocjakarta, Kedoe, Banjoemas, Pekalongan, Semarang, Rembang, Soerabaia, Kediri en Madioen, dus in een groot deel van Java, was ontzegd.

Ik ben Nederlander, die in Indië leerde waardeeren al het vele, dat door ons gezag in Insulinde werd tot stand gebracht in het belang van een gezonde ontwikkeling der inheemsche bevolking in de richting van zelfbestuur. Ik ben dus geen vriend van Tjipto; ik moet hem een politieken tegenstander noemen, maar hij is er een voor wien ik bewondering heb. Hij is geen man van leuzen, zooals Tjokro Aminoto, hij is geen poseur, hij is een eerlijk strijder, fel, hartstochtelijk, hij heeft de eigenschappen van een nationalen held. Maar als volksleider heeft hij de gebreken gemeen met zoovelen die, luidruchtiger dan hij, de ontwikkeling der massa willen forceeren en haer een kunsimalege fataliteit opdringen.

Een drieljar geleeden, toen ik de leiding had van het „Weekblad voor Indië“, heeft Darna Koesoema, een vriend van Tjipto, den nationalen leider voor mij geschetst. Hij noemde hem den modernen Diponegoro, die met de wapenen van het intellect strijdt. In de Indische beweging heeft hij steeds gestreden in de voorste geleederen. Hij is in hooge mate revolutionair van aard; hij leeft van den strijd, hij zoekt den strijd en is steeds daar te vinden, waar de kamp het heftigst wordt gevoerd. Ziedaar, in korte trekken, het beeld, dat zijn vriend Darna Koesoema van hem schetste, van den man, die bij zijn tegenstanders berucht wordt genoemd, doch die door zijn vrienden op de handen wordt gedragen vanwege zijn ontembaren moed en weergalooze opofferingsgezindheid voor de goede zaak.

Tjipto Mangoenkoesoemo is thans in zijn vijfendertigste levensjaar; hij heeft een stormachtig verleden achter den rug. Reeds als leerling van de school tot opleiding van inlandsche artsen te Weltevreden, korthedshalve de Stovia genoemd, toonde hij te zijn iemand met een helder verstand en met een sterk karakter, die de vrijheid lief had boven alles en daar rond voor uitkwam, wat door zijn leermeesters niet altijd even aangenaam gevonden werd. Van dien tijd af dagteekenen de eerste „botsingen“ met het „gezag“.

In 1905 zien wij Tjipto als dokter aan het stadsverhand te Glodok, Batavia. Het duurde niet lang of ook daar kreeg hij het aan den stok met zijn superieur; een overplaatsing volgde, eerst naar een andere afdeling van de ziekeninrichting, daarna, in 1906, naar Amoentai, een klein garnizoensplaatsje

*) Ontleend aan „Eigen Haard“, No. 30.

Het soliedste en goedkoopste adres
..... VOOR .....
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
..... is bij .....
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
Reisartikelen en Lederwaren

Firma L. J. C. BOUCHER
Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
's-Gravenhage - Noordeinde 64c
Specialiteit: voor het samenstellen
van Leesportefeuilles
Advertentie-Bureau

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838

te 's-HERTOGENBOSCH

Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

In Midden-Borneo. De heftigheid van den jongen man in zijn optreden tegenover hen die boven hem waren geplaatst, werd ook hier oorzaak, dat hij den loon van den resident opwekte, die er voor zorg droeg, dat hij opnieuw werd overgeplaatst, ditmaal naar Demak. Zijn verblijf aldaar was in velerlei opzicht merkwaardig. Zijn sterke democratische natuur maakte het hem onmogelijk zich te buigen voor den wil van den regent, wijlen Pangeran Adinagrata, een waardig vertegenwoordiger der oud-Javaansche aristocratie. Herhaaldelijk was er wrijving tusschen hem en den inlandschen bestuurder, omdat de maat overliep toen Tjipto over de Aloen reed, iets dat door inlanders en zelfs door Europeanen uit eerbied voor den pangeran werd vermeden. Tjipto reed dagelijks door de verboden zone tot ergernis van de regentspartij. Later, in 1908, kreeg hij meeningsverschil met dr. Terburg over de malaria-bestrijding. Een reprimande van het Departement werd oorzaak, dat dr. Tjipto telegrafisch zijn ontslag uit 's lands dienst verzocht.

Met dit ontslag wordt afgesloten de levensperiode van deze merkwaardige revolutionaire figuur, welke onmiddellijk voorafging aan de veelbewogen periode van zijn politieke actie.

Op het eerste Boedi Oetomo congres dat in 1908 te Djokja werd gehouden, maakte Tjipto kennis met den journalist Douwes Dekker, die in de daarop volgende jaren eveneens een belangrijke rol zou vervullen in de revolutionaire beweging op Java. Spoedig ontstond een nauwe vriendschap tusschen beiden, welke nog in hartelijkheid toenam, toen overeenstemming was bereikt omtrent de richting van de Indische beweging.

Sedert Tjipto uit 's lands dienst was gegaan, had hij zich als particulier geneesheer te Solo gevestigd, waar hij weldra een uitgebreide praktijk had. Kort daarop deed zich een merkwaardige gebeurtenis voor, die op het karakter van den nationalist een bijzondere kijk geeft. Zijn vriend Darna Koesoema heeft ertoe verteld. Het was in 1911, in den tijd, dat de pest plotseling in Malang optrad en de geneeskunst op Java aanvankelijk vrijwel machteloos stond tegenover de zoo gevreesde ziekte. Eenige inlandsche en Europeesche geneesheeren bedankten voor de eer naar de geteisterde streek te worden gezonden. Het publiek was terecht gebeten over de houding van sommige medici en hier en daar werden zelfs uitingen gehoord, dat Javaansche geneesheeren lafaards waren. Dit prikkelde in hooge mate den nationalist, dr. Tjipto. Steeds een man van de hand, diende hij telegrafisch een rekest in bij de bevoegde autoriteit met verzoek om herplaatsing in 's lands dienst, speciaal voor de pestbestrijding in het Malangsche. Van dit aanbod werd door de regering gretig gebruik gemaakt. Tjipto had zich van zijn taak zoodanig gekweten, dat hem naar aanleiding van zijn buitengewone plichtsbetrachting het ridderkruis van de Oranje Nassau orde ten deel viel. Met de verovering van dit eereteken wischte Tjipto den smet uit, geworpen op het korps inlandsche artsen.

Tjipto's rol in de Indische beweging van den tijd, dat hij met Ernes Douwes Dekker samen de redactie van „De Express” en „Het Tijdschrift” voerde tot aan hun verbanning, wordt vooral gekenmerkt door strijd, fellen strijd onder de leuze „Indië voor Indië”. Toen Suardy in 1912 een brochure met licht deed zien: „Als ik eens Nederlander was.....” en Tjipto en Douwes Dekker dit geschrift in ruimere publiciteit verleenden, volgde hun internering onderscheidenlijk naar Banda, Bangka en Minor Koepang, met de mededeeling, dat zij ook in plaats van naar deze verbanningsoorden, naar Europa konden gaan. Men zal zich herinneren, dat dit laatste werd besloten. In Nederland liep Tjipto college om zich voor het examen van Europeesch arts te bekwamen, doch na een verblijf van ongeveer elf maanden in het koude Noorden werd hij zoodanig ziek, dat de Nederlandsche regering, na ruggespraak met de Indische, hem in 1914 toe-

stond naar het land van de wuivende palmen terug te keeren.

Eenmaal in Indië terug en hersteld, kon hij onmogelijk den eenmaal begonnen strijd afbreken. Hij meende in dien tijd zijn ideaal het best te kunnen dienen als journalist en zoo zien wij hem optreden als redacteur van de „Goenloer”, later van de „Goenloer Bergerak”, van de „Voorpost”, de „Modjopait” en ten slotte van het destijds te Semarang opgerichtte dagblad „De Indiër”. Als publicist gaf hij zich geheel, met het gevolg dat opnieuw van regeeringswege tegen hem moest worden opgetreden. In 1918 trekt hij zich in het landelijke terug, maar niet strijdensmoe.

Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo is een nationalist met een sterk temperament, maar ook een met een ridderlijk karakter. Hij is een drommer en denker, maar droom en daad zijn niet in die verhouding samen dat zijn arbeid voor zijn volk vruchtbaar wezen kan. Hij doet denken aan Maurice Barrès, den Franschen strijder en politicus, geestdriftig, soms sarcastisch, altijd hartstochtelijk. Hij droomt van een vrije en onafhankelijke republiek Indië, bewoond door een volk, dat „zijn eigen leven mag uitleven”. „Die ster zal ik eens plukken”, — heeft men vaak Tjipto met hartstocht hooren zeggen, — „en als het mij niet mag gelukken, dan zal ik het toch een mijner nakomelingen mogelijk maken. Slechts vrijheid kan dit volk groot maken en op die vrijheid kan het evenveel recht doen gelden als elk ander volk.” Zijn ideaal is dus een Indisch volk, dat gevormd wordt door Indo's, Indo-Chineezers, Indo-Arabieren en door de autochtone bevolking van den archipel. Als lid van den Volksraad heeft hij over zijn idealen herhaaldelijk gesproken; het was daarbij opvallend, dat vaak de idealist den politicus in den weg stond.

Thans is aan dr. Tjipto opnieuw de toegang tot een belangrijk deel van Java onzegd. Maar dezen strijder brengt men niet tot zwijgen. Hij is een sterke figuur, die in de voorste rijen tot den dood toe strijdende zal blijven in de nationalistische beweging. Een revolutionair, een ridderlijke held, een die zijn volk door zijn intellect en karakter onschatbare diensten zou kunnen bewijzen, wanneer hij slechts reële banen volgde en begrijpen wilde, dat de ontwikkeling van zijn volk in de richting van zelfbestuur niet geforceerd kan worden door een hartstochtelijk woord of door het mooie maar brooze werk van een gevoeligen fantast.

Vragenbus en Opmerkingen.

Onder dezen titel lezen we in No. 3 der „Berichten van het Inlichtingsbureau voor den Indischen Dienst van het Ministerie van Koloniën”:

Waar zoo velen aan ons bureau om inlichtingen komen vragen omtrent particuliere betrekkingen in Indië, daar wil het ons wenschelijk voorkomen, hier bekend te stellen, wat een particuliere ondernemer en werkgever over den tegenwoordigen crisistoestand in Indië schrijft.

Een korte aanhaling uit dat schrijven laten wij hieronder volgen.

„Insteede van een nijpend gebrek aan personeel, „thans een overvloed niet alleen, maar daarbij nog „de harde noodzakelijkheid om al het personeel, „ook het Europeesche, tot het strikt noodzakelijke „in te krimpen.

„Bezuiniging en inkrimping is thans het parool, „niet alleen bij het Gouvernement, maar bij de geheele particuliere nijverheid: handel, industrie en „cultures. Alles bereidt zich voor op een langdurigen strijd om het bestaan en men is er zich terdege van bewust, dat de tijden van voorspoed ten „minste voor drie jaar van den baan zijn.

„De vraag naar Europeesche arbeidskrachten „voor de Indische bergcultures is dan ook, naar „mijn meening, voor ten minste twee jaar geëlimi-

SPECIAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE

v.s.

GERZON

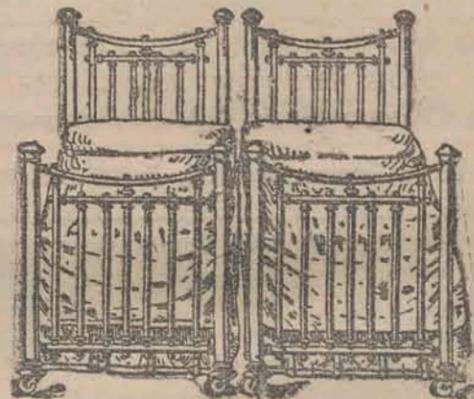
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 2120

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur.

Naamlooze Venneotschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1D.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

PIANOHANDEL
P. MOSTERT

Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

LENSVELT NICOLA

Den Haag

Holland

Beschuit en Roggebrood
voor export.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

HESSELS & MAKS

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

**DE GROOTSTE KEUZE GRAMOPHONES EN
PLATEN Merk HIS MASTER'S VOICE**
bij **WILLEM SPRENGER.**
PASSAGE 46. Agent der Gramophone Comp. Ltd. DEN HAAG.
STEEDS HET NIEUWSTE!! Tel. 3778. STEEDS HET BESTE!!

„neerd. Voorloopig zal men de oplossing trachten te vinden in inkrimping van het Europeesche personeel en vervanging van de ondergeschikte Europeanen door geschoolde inlanders. Van de laatste zal het thans afhangen of zij zich een blijvende positie kunnen veroveren.”

Tot betere waardering van den Staatsdienst in Nederlandsch-Indië laten wij hieronder, in vertaling, volgen eenige mededeelingen uit een brief van een in Sept. 1920 als electrotechnisch-ingenieur uitgezonden Duitscher, die over het algemeen enthousiast is over Indië en zijn werkkreis aldaar. De brief was aan zijn bijzonderen vriend gericht.

Hij schrijft o.a.:
„Het werk is wonder schoon.”
„Ik heb mij met alle moeite en vlijt in korten tijd er in gewerkt en nu heb ik de opdracht om de kleine stations te bouwen. De eerste plaats was Neira, op de Banda-eilanden. Een wonderplaats! Nergens heb ik mij zoo wel gevoeld.

„In dezen korten tijd heb ik ongeveer heel Java doorgereisd, ben op Celebes geweest en heb overal Europeesch comfort, electrisch licht, enz. gevonden. De groote steden van Java blijven niet achter bij die van Europa en ik kan U verzekeren, dat ge hier alles, boeken, instrumenten, machinerieën, kleederen, enz. in grooter keuze kunt vinden dan in Duitschland.

„Wat het klimaat betreft hoeft ge U niet ongerust te maken. Ik heb de warmste plaatsen bezocht en niet de minste onaangenaamheid daarvan ondervonden. En als ge getrouwd zijt, houdt men daar ook rekening mede. Van Uw inkomen kunt ge goed leven.

„Ik leef uitstekend, heb alles wat ik maar wil, en kon mij tot heden een motorrijwiel, een zeilbootje, mooie jachtgeweren, deze schrijfmachine en nog veel andere dingen koopen en nu laatst in Februari heb ik zelfs meer dan f 400.-- kunnen overleggen, want ik krijg nu reeds ongeveer het dubbele van wat in het contract aangegeven stond (f 450.--).

„Ik kan U zeggen, dat wanneer ik 30 jaren bij Siemens-Schuckert Werke geweest was, ik nog niet zou kunnen leven als nu reeds hier.”

„Ik weet niet hoe het met Uwe zaken staat; als ge het doen kunt, kom dan onvoorwaardelijk. Als ge komt, moet ge U niet te veel moeite geven met inkoop, want hier kunt ge alles krijgen.”
(De geadresseerde is in Mei 1921 ook naar Indië vertrokken.)

Onze Koloniale Mijnbouw.

Der Redactie werd door de H.H. H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem ter beoordeeling toegezonden een exemplaar van dit werkje, het 4de der populaire handboekjes over Nederl. Indische mijnbouw-producten, bewerkt door den Heer Ir. J. van den Broek, Hoofd-Ingenieur der Billiton-Maatschappij te Batavia.

Met eene aankondiging moge worden volstaan. De tin-mijnbouw, door de zeer diverse wijzen waarop hij gedreven wordt, een veelzijdig vak, bekleedt, zegt S. in zijn voorwoord, eene zeer belangrijke plaats onder de daar uitgeoefende bedrijven, terwijl toch door de betrekkelijk geïsoleerde ligging der tin-eilanden Banka, Billiton en Singkep de groote bedrijven er eigenlijk weinig bekend zijn.

De wijze waarop de stof dezer belangrijke studie bewerkt is, moge blijken uit de inhoudsopgave:

- I. Tin en geschiedenis der tinontginning in Ned. Indië, met de onderverdeling in 1. Tin en 2. Geschiedenis der tinontginning.
- II. Wijze van voorkomen van tinerts in onze koloniën.
- III. Opsporing van tinerts, met 1. Voorloopig onderzoek en 2. Onderzoek naar de mogelijkheid van ontginning.
- IV. Ontginning van tinerts met 1. Inleiding, 2. Ontginning door handarbeid, 3. Kettingtransport

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

en transportbanden, 4. Excavateurs, 5. Pomp- en Spantbaggers, 6. Emmerbagger, 7. Ertsen in vast gesteente, 8. Winningskosten, 9. Werkwijze in Nederlandsch-Indië.

V. De smelting van het tinerts.
VI. Statistiek.

Aan deze hoofdstukken gaat vooraf een kaart van den Ned.-Ind. Archipel, waarop de vindplaatsen van tin en steenkool zijn aangegeven, terwijl de hoofdstukken zelf verlicht zijn met een 47-tal fotograf. figuren en verschillende staatjes en tabellen aan het geschrift zijn toegevoegd.

Zoo is uit Quin's Métal Handbook and Statistics 1919 een staatje overgenomen, hetwelk de producties in tonnen in 1916 en 1917 van de voornaamste vindplaatsen vermeld en waaruit blijkt, welk een voorname rol de Nederlandsche tin-eilanden in de wereldproductie spelen. Het tin, dat op deze eilanden sedert lang ontgonnen wordt, is van alluviale oorsprong. Aan de wijze waarop het tinerts in onze koloniën voorkomt, wijdt S. merkwaardige geologische beschouwingen.

In de hoofdstukken III, IV en V beweegt S. zich op het terrein der techniek, waarbij de photo's waardevolle diensten bewijzen. In het laatste hoofdstuk, gewijd aan de statistiek, komen een 5-tal tabellen voor, welke niet onvermeld mogen blijven. Het zijn achtereenvolgens deze: Tinproductie in Ned.-Indië in picols (61.75 K.G.) sedert 1904 (Banka, Billiton en Singkep) t/m. 1919. De gemiddelde verkoopprijs van het tin per picol over datzelfde tijdperk. De gemiddelde tinprijzen in Londen in f per ton in 1918 en 1919. De wereldproductie in tonnen en ten slotte ton analyses, waaruit blijkt, dat Banka- en Billiton-tin tot de allereerste producten behooren, die aan de markt werden gebracht.

In zijn voorwoord zegt S., dat hij getracht heeft aan de hand van eenige photo's zoo beknopt mogelijk een overzicht te geven van de verschillende soorten van tin-ontginning en van de daarbij behorende nevenbedrijven.

Voor zoover dezerzijds een oordeel mag worden uitgesproken, zou het dit zijn, dat S. in alle opzichten geslaagd is in de taak welke hij op zich genomen heeft en het werkje over den Timmijnbouw een aanwinst mag genoemd worden voor de serie handboekjes over Nederl.-Indische mijnbouw-producten, welke onder redactie van Dr. J. Dekker door de H.H. Tjeenk Willink voornoemd, worden uitgegeven.

Internationale Jaarbeurs te Triëst.

(Fiera Campionaria Internazionale Triëste, Italië).
Onder protectie van de Kamer van Koophandel aldaar.

De Consul der Nederlanden te Triëst, de heer W. H. D. Suringar, welke voorzitter is van het Hollandsche Propaganda-Comité, heeft zich bereid verklaard Nederlandsche inzenders van advies te dienen en op hunne plaatselijke belangen te letten, mits het Consulaat daaromtrent tijdig wordt ingelicht.

De herfsbeurs 1921 zal van 11 tot 25 September te Triëst, Italië, gehouden worden.

- Afdeelingen:
- Van bijzonder belang voor den Hollandschen handel zijn de volgende afdeelingen:
  - Exporteurs-Importeurs;
  - Machine-constructie; electrotechniek;
  - Landbouw- en Levensmiddelen-industrie (zaden, spiritaliën, boter, kaas, suiker, chocolade);
  - Porcelein en Aardewerk;
  - Textielgoederen en garens;
  - Verven en Vernissen;
  - Schrijfmateriaal en kantoorbeneodigdheden;
  - Jacht-, Visscherij, en Sportartikelen;
  - Plantaardige en dierlijke producten (koffie, thee, cacao, oliehoudende zaden, looistoffen, huiden, wol, katoen, enz.)

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A.

TEL 4782.

DEN HAAG.

Spoorwegen:

Voor de deelnemers aan de Monsterbeurs gelden verlaagde spoorwegtarieven op de Ital. spoorwegen. Bovendien wordt voor onderdak gezorgd.

Verschepping:

De aangewezen route is per Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij.

Invoerrechten:

De invoer van voor de Fiera bestemde goederen wordt tijdelijk zonder belasting toegestaan; als men goederen na afloop der Fiera te Triëst wil verkopen, moet het invoerrecht betaald worden.

Pasvisa:

Omtrent pasvisa verstrekken de Ital. consulaten in Nederland inlichtingen.

Nudere inlichtingen verstrekt ver. Bureau voor Handelsinlichtingen, Dir. O. Komerlingh Onnes, Secretariaat voor Nederland, te Amsterdam.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het groote Doel.

Onder dit hoofd schrijft W. v. D. in *Onze Stem* artikel, dat in hooge mate de belangstelling van de Java-Bode heeft getrokken. Niet alleen is hieruit te zien wat het doel van het I. E. V. feitelijk is, maar de schrijver weet op duidelijke wijze de positie van de misdeelde Indo's in onze tegenwoordige Indische Maatschappij uit te beelden.

De schrijver vertelt het volgende over het groote lot in de kampongs:

„Er woont in de kampongs een groote groep Indo's door het lot, of, zoo men wil, door het noodlot zoo weinig bevestigd, dat zij het Europeaan schap slechts voelen als een zwaren last. Die ongelukkigen, te zwak om in den harten strijd om het bestaan ook maar de minste kans op succes te hebben, voelen slechts de lasten, nimmer de lusten van Europeaan zijn. En toch zijn zij Europeaan en moeten zij als zoodanig, hoe moeilijk dit ook voor hen is, als Europeaan leven. Het is het leven van den „minderen“ Europeaan in de kampong, te midden van armzalige Inlanders. Welk een ongelukkig leven! Welk een rampzalig lot!

Gij, die geen of weinig reden tot klagen hebt, gij, die iets weet van de werkelijke nooden en behoeften uwer arme broeders in de kampong, gij kunt u niet voorstellen hoeveel daár, in die vieze en ongezonde sloppen, wordt geleden. Het is een schande, dat een dergelijke toestand bestaat; het is een nog grooter schande, dat die toestand bestendig blijft.

De J. B. vervolgt: Deze woorden zullen ongetwijfeld ieders sympathie hebben. Hetgeen echter volgt, kunnen wij niet geheel onderschrijven. Schr. meent namelijk, dat dit alles de schuld is van..... de Regeering, die ook hier weer als officieele zondebok naar voren wordt geschoven. „De Regeering“, zoo gaat Schr. voort

„De Regeering schiep deze klasse van Europeesche ingezetenen zonder zich verder om het lot der verschoppelingen te bekommeren. Met het noodwendige gevolg, dat deze ingezetenen deerlijk in 't gedrang kwamen.“

Wij deelen deze zienswijze niet. Want niet de Regeering „schiep“ deze klasse, maar zij moest noodzakelijkerwijs ontstaan in een kolonie als deze, waar sinds eeuwen een vermenging van verschillende rassen plaats had. Door het lot of door het noodlot. Geen Regeering heeft dat ooit kunnen wegangaan.

Een andere quaestie is, of er niet meer voor deze groep, die reeds bestond, gedaan kan worden. En wij zijn wij het volkomen met den schrijver eens, maar hij het volgende opmerkt:

„De gemiddelde Indo heeft geen hooger onderwijs nodig, het hem eerst behoorlijk lager onderwijs, daarna wat uitgebreid lager of technisch onderwijs; geef hem vervolgens scholen. Pomp hem niet vol met allerlei geleerdheid, maar hij in de practijk des levens niets aan heeft. Maak van hem een degelijk kantoor- of handelsemployé, een bruikbaar machinist, een flink opzichter bij openbare werken. Een professor, ingenieur of bestuursambtenaar steekt niet

— een enkele uitzondering daargelaten — in hem. Opent vooral voor hem het landbezit. Hervorm de groote groep misdeelde Indo's in een nuttige, vreedzame produceerende klasse! Waarom moet iedereen achter de schrijftafel zitten? Is de concurrentie, ook van de zijde der Inlanders, op de gouvernementkantoren, in den handel, bij B. O. W. en Staatsspoor nog niet scherp genoeg?”

Wij wenschen aan deze woorden geen afbreuk te doen, maar toch zouden wij willen vragen, of er uit die groep wel voldoende stuwkracht uitgaat, of zij wel *efficiënt* is. Eerst indien ieder Indo er van overtuigd is dat hij wat bereiken kan, als hij wil, zal de hulp nut afwerpen. Maar die moet niet van één kant komen!

Onze Stem stelt zich van het volgende veel voor:

„Er is grond genoeg in Indië, vooral in de Buitenbezittingen. Zou het niet van dubbel wijs beleid getuigen, wanneer de Regeering een ongelukkige klasse van ingezetenen uit haren toestand van jammer en ellende oprichtte en tevens die kolossale complexen braak liggende gronden omzette in vruchtbare en winstgevende landstrekken? Per saldo plukt de Regeering later de vruchten van zulk een politiek.

De Regeering stichte voor alles een of meer landbouw-inrichtingen, waar zoowel Indische jongens als meisjes voldoende voor het landbouwbedrijf kunnen worden opgeleid.

Aan ieder, die met vrucht de inrichting heeft doorlopen, geve de Regeering een stuk grond, b.v. 25 bouws, plus een zeker bedrag in leen, om daaruit te vinden de kosten verbonden aan het bouwen van een eenvoudig bamboehuisje, aan de aanschaffing van een of meer buffels, zaden, landbouwgereedschap enz., benevens een rijstvoorraad voor voeding gedurende een jaar. Natuurlijk behoort de grond in eigendom te worden afgestaan, waarbij de Regeering zich alle rechten voorbehoudt. Het mag b.v. niet kunnen gebeuren, dat iemand later zijn grond aan een ander verkanselt. Misbruiken bij het grondbezit moeten volkomen uitgesloten zijn. Heeft er een huwelijk plaats, dan wordt het gemeenschappelijk bezit dubbel zoo groot als van een eenlopend persoon.

Een niet te onderschatten voordeel hiervan zou zijn, dat de primitieve Indische landbouw deugdelijker werd. Welke voordeelen de Staat van deze „grondpolitiek“ zou hebben, valt uiteraard bij voorbaat niet in details te zeggen, maar dat die voordeelen van verstrekkende betekenis zouden zijn, staat nu al vast.”

Dit plan is — besluit de J. B. — zeker een ernstige overweging waard. Moge het spoedig in studie genomen worden, daar vooral in dezen tijd van misère de positie van de misdeelden nog meer precair wordt dan in gewone omstandigheden al het geval is.

G.-G. Fock in den Volksraad.

De N. Soer. Crt. prijst den nuchteren toon der redevoering van den Landvoogd, bij de opening van den Volksraad. De financiën-paragraaf kan haar, ook in verband met het geluid der toelichting tot de begrooing, niet bekoren.

„De G. G. speelt een weinig met woorden. Z.Exc. geeft toe, dat het vraagstuk der financiën „zorgen baart.“

Doch onmiddellijk laat Z.Exc. er op volgen, en nog wel met nadruk, dat toch de financiële toestand van Ned.-Indië „allerminst zorgwekkend“ is.....

Indien Z.Exc. nu nog gesproken had van „niet wanhopig“, zou het duidelijker geweest zijn, — zoo'n woord past niet in den mond van een Landvoogd!”

„De schuldenlast van Indië is niet zwaar, betoogt de G. G.; Indië zou zelfs de vergelijking met goed gesitueerde landen in Europa kunnen doorstaan, wat haar financiële positie betreft.

Hierbij verliest mr. Fock één ding uit het oog, n.l. dat de economische draagkracht van welk land in Europa ook oneindig veel grooter is dan die van Indië; dat het financieel weerstandsvermogen van de bevolking in Indië gelijk nul is, vermits zij geheel afhankelijk van de met Europeesch kapitaal en onder Europeesche leiding gedreven industrieën.

Er is in Indië geen middenstand, de backbone van de samenleving in Europa; lijden de Europeesche industrieën verliezen of, wordt haar door bureaucratische en fiscale maatregelen de arbeid onmogelijk gemaakt, dan betekent dit diepe armoede voor allen.

Met dit laatste vooral schijnt de Regeering geen

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar
LANGE BEESTENMARKT 108-110, DEN HAAG

Club- en Privaatlessen

in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).

Inlichtingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur.

**..... Vereeniging voor .....
Correspondentie-Onderwijs**

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (K1 en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mk), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

**N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.**

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan“
— en NOORDEINDE 17a. —

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

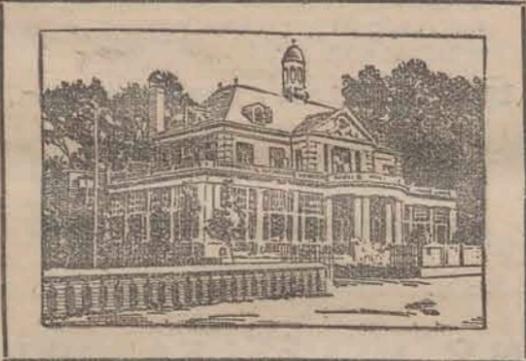
Adverteeren doet verkoopen

Het beste Engelse Rijnwiel
de Rutge-Whitworth
Het beste Hollandse Rijnwiel
de Hima
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7356 134 Telefoon H. 8742

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centraal Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Van 1 Mei tot 1 September dagelijks
 van 6 tot 10 uur
DINER-CONCERT

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULLEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plafsoelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. 1587 1588
 Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgracht 37, Tel. 83.

rekening te houden, want..... zij legt met gulle hand nieuwe lasten op, die in dezen tijd van malaise niet gemakkelijk te dragen zijn.”

De *Java-Bode* geeft tal van aanhalingen uit de rede van mr. Fock om te bewijzen, dat deze over essentiële vraagstukken evenzoo denkt als zijn voorganger. Het blad is zonder voorbehoud geestdriftig over het gesprokene en schrijft, in aansluiting op de sociale paragraaf:

„Hier is niet meer aan toeval te denken; wel heeft de Landvoogd hiermee te kennen gegeven, dat geen verandering van koers zal plaats hebben. Mr. Fock heeft kleur bekend!”

„Wij meenen met bovenstaande frappante bewijzen te kunnen volstaan.

Dat zijn geen woorden van een reactionnair, maar die van een vooruitstrevend bewindvoerder, aan wien de belangen van miljoenen veilig zijn toevertrouwd. Ook handel, industrie en cultures kunnen gerust zijn.

Wij hopen dat de Inlandsche wereld aan Z.Exc. Fock hetzelfde vertrouwen zal schenken, dat zijn voorganger genoot. Want daar is alle reden voor en vertrouwen moet er zijn, van weerszijden.

Het bestuur van dezen Man moet zegenrijk zijn.

Wij geven een gedeelte van de pers nog drie maanden en dan wordt over Mr. Fock op dezelfde wijze geoordeeld als over den heer Van Limburg Stirum.

Omdat Mr. Fock in alle opzichten een opvolger van den heer Van Stirum is!

Royale gift.

De Cultuur-Mij. der Vorstenlanden stelde ter beschikking van het gewestelijk bestuur f 650.000 voor verbetering der sociale toestanden van de bevolking der omliggende ondernemingen. Andere cultuurmaatschappijen volgden met bedragen tusschen f 10.000 en f 25.000. (*Soer. Hbl.*)

De tabaksloodsbranden.

Onder het hoofd „Toen en nu” schrijft de *Nive Vorstenl.*: Er zijn in het Klatensche tabaksloodsen door den brand vernield. Wij willen aannemen dat kwaadwilligheid in het spel is geweest. Menschen, die pas in de Vorstenlanden zijn, roepen dat het eenvoudig een schande is. Het bestuur moet ingrijpen direct en dan zoo fors mogelijk. Zeer goed. Ons verwondert het dat in de laatste jaren betrekkelijk zoo weinig loodsden verbrandden. Hoe was het vroeger, vóór de Inlandsche beweging? Was de toestand toen niet wanhopiger?

Hebben de ondernemingen toen geen onderlinge verzekering moeten sluiten om de schade, door loodsbranden veroorzaakt, samen te dragen?

Toen werden bijna elke maand loodsden een prooi der vlammen. Nu is dat een zeldzaamheid.

Hoe was het vroeger in Bondowoso en nu?

In *Mataram* lezen wij o.m., dat alleen in April 28 loodsden in vlammen zijn opgegaan, ter waarde van bijna f 150.000. De oorzaken moeten gezocht worden in geschillen, onderlinge ruzies van het desabestuur. Enkele oude bekels zijn gepensionneerd, anderen niet herkozen en dat is gewoonlijk aanleiding genoeg om „vuurtje te stoken”. En als eenmaal één loods in brand staat, dan komt van zelf de lust bij de „zachte” broeders om dat spelletje op een andere naburige onderneming te herhalen.

Dat de ondernemingen tonnen gouds ter beschikking stellen voor de oprichting van een groot modern ziekenhuis voor Inlanders te Klaten, dat zij duizenden guldens bijdragen voor de bestrijding van de framboesia, dat alles laat de heeren koud en bij de minste strubbeling, waaraan de ondernemingen geheel vreemd staan steken zij den boel in brand, alleen maar om hun tegenpartij een loer te draaien.

Het bestuur treedt nu zeer actief op, terwijl op verschillende ondernemingen detachementen gewapende politie gestationneerd zijn. Ook het Inlandsch bestuur zal krachtig moeten medehelpen, wil men tot afdoende resultaten komen.

Van verschillende zijden werden inlichtingen gevraagd aangaande de uitgeloofde premie voor een procédé voor onbrandbare loodsden. Eventuele re-

flectanten worden verwezen naar het Proefstation voor de Vorstenlandsche tabak te Klaten, waar zij alle benodigde gegevens kunnen krijgen. Een Amerikaanse firma is reeds bezig proeven te nemen.

Rubber tegels.

Het *Soer. Hbl.* bericht dat een bekende makelaarsfirma te Singapore den ingang tot haar kantoor met een soort van rubbertegels heeft belegd. Deze tegels zijn cirkelvormig en gevat in gewapend beton. Daardoor zijn zij zeer solide. Verwacht wordt, dat deze bevoering op ruime schaal navolging zal vinden.

N.V. Voorlichtingsbureau te 's-Gravenhage.

Abr. Exodus wijst in een van zijne brieven uit Holland aan het *Soer. Hbl.* op een inlichtingsbureau op technisch gebied, dat kortgeleden werd opgericht, o.a. door de heeren Delprat, Melchior (oud-directeur B. O. W.), André de la Porte (oud-hoofd-ingenieur van Indische tramwegen), Gratama (technisch adviseur van de N. I. S.) enz., en dat vooral van belang is voor de bestuursambtenaren in de buitengewesten. Het is de N. V. Voorlichtingsbureau voor gewesten, gemeenten en ondernemingen in Indië; zij beoogt het exploiteeren van een voorlichtingsbureau voor het geven van adviezen op ingenieursgebied, keuren en uitzenden van materiaal, uitzenden van personeel en het behartigen van andere belangen op dit gebied, zonder tevens geldelijk belang te hebben bij de levering. Het bureau is in Den Haag gevestigd; het kapitaal bedraagt een ton. Schr. vermeent dat het, geleid door deze oprichters, in een Indische behoefte voorziet.

Voorlichtings-commissie voor de opleiding van Indische jongelieden.

De secretaris der voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische studeerenden verzoekt de *Loc.* opname van het volgende:

Nu de overgangs- en eindexamens der scholieren in Indië weer achter den rug zijn, verdient het aanbeveling te wijzen op de gelegenheid, die de Algemeene Middelbare School schept voor de Indische jeugd om op vlugge en zekere wijze toegang te verkrijgen tot de juridische faculteit der Hollandsche Hoogeschoolen en der vermoedelijk in 1923 op te richten rechtskundige faculteit te Bandoeng.

Het blijkt toch, dat ook het ontwikkelde publiek vaak wonderlijk slecht op de hoogte is van de onderwijsinrichtingen in Indië en b.v. het verschil tusschen een Jogjasche en Bandoengsche A. M. S. volstrekt niet kent.

Ouders van die leerlingen, welke of het Mulo-diploma hebben behaald of van de derde klasse H. B. S. naar de vierde zijn bevorderd, dienen zich af te vragen of overgang naar Bandoeng niet aan te bevelen is. Zij dienen indachtig te zijn, dat de A. M. S. met haar geheel eigen leerprogramma haar leerlingen rechtstreeks opleidt voor de juridische faculteit, terwijl de H. B. S. haar abiturienten verwijst naar het Staatsexamen, dat slechts in Holland wordt afgenomen. De opleiding te Bandoeng is in de eerste plaats korter, duurt immers met H. B. S. of Mulo in het geheel 6 jaar, terwijl H. B. S. en studie voor Staatsexamen er minstens zeven zullen vragen; zij is in de tweede plaats minder kostbaar, schaarsch als de gelegenheid in Indië is lessen te ontvangen in het Latijn en zij is tenslotte zekerder, daar het Staatsexamen minder kans van slagen biedt dan een rustige schoolopleiding met 3 jaren lang negen uur Latijnsche les.

UIT DE INDISCHE PERS.

Twee persdelicten.

a. Raden Bratanata, oud-redacteur van het blad „Paradjoe”, het orgaan van de Sarikat Islam in de Residentie Palembang, werd door den Landraad aldaar veroordeeld tot 1 jaar en 8 maanden gevangenisstraf, wegens de door hem uitgegeven geschriften, welke opruiing tegen het gezag ten doel hadden.
 b. Abdoel Karim, waarnemend redacteur van het

CASTRICUM N.H.
Hotel-Pension-Café-Restaurant
„DE RUSTENDE JAGER”
 Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
 Prachtige Duinen en Bosschen
 Matige Pensionprijzen
 Sinds 1 April onder nieuw beheer.
 Aanbevelend, J. BLAAUW.

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
- Haag - CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonnaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd -:

Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
24 porties soep . . f 5.-
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar.
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

zelfde blad, wegens hetzelfde vergrijp tot 1 jaar gevangenisstraf.
De door hen gepubliceerde geschriften hadden tot opschrift:
„Inlanders van Palembang, Ned.-Indië heeft behoefte aan Revolutie” en „Indië in onrust”.
(„Neratja” 24 Febr. 1921.)

De Javanen te Mekka.

Baginda Dahlan Abdullah, die een reis naar het Heilige Land van Arabië heeft gemaakt, heeft daarover zijne bevinding geschreven in de Balai Poes-taka, welke gedeeltelijk is overgenomen in de „Si-nar Sumatra” van 15 Maart 1921 en waaraan het navolgende is ontleend.
De schrijver zegt daarin o.m., dat hij reeds heeft medegedeeld dat 95 pCt. van de Javanen, die Mekka bezoeken, hunne bedevaart niet volgens de voor-schriften volvoeren, hoofdzakelijk tengevolge van gebrek aan contanten en het gebukt gaan onder schulden, die vóór of tijdens de reis zijn gemaakt.
De meeste Javanen, zegt de schrijver, weten zelfs niet waarom het gaat en denken dat de bedevaart-gang eene soort van boetedoening is voor begane zonden.
De Arabieren hebben in hun land dan ook heel weinig op met de Javanen, waarvan velen zelfs niet kunnen schrijven en ook op ander gebied zeer on-beholpen zijn.

De Javanen loopen in den regel in groepen op de wegen en aangezien dit herinnert aan het gaan van het vee naar de kralen, zoo hooren zij wel eens uit de eethuizen en uit de ramen der woningen het scheldwoord „djawi” gebruiken.

Wanneer ze op de openbare wegen niet spoedig genoeg op zijde gaan voor de Arabieren, worden zij door dezen beleedigd met het woord „djawa”.

Deze toestand stemt den schrijver droefgeestig, vooral ook omdat zijne duizenden landgenooten niet alleen veel geld kwijt raken in Arabië en zich vele ontberingen getroosten, doch ook omdat zoovelen er het leven laten of hunne gezondheid er bij inschietten.

In het afgelopen jaar was het godsdienstig leven zeer opgewekt op Java.

Terwijl in het vorig jaar uit Garoet en Tasik-malaja respectievelijk 178 en 128 personen ter bedevaart gingen, trokken in het afgelopen jaar onder-scheidenlijk 1340 en 1100 naar Mekka.

Daaronder waren velen die reeds hadji waren. En waar den Mohamedaan slechts éénmaal tij-dens zijn leven de verplichting wordt opgelegd ter bedevaart te gaan, daar begrijp de schrijver niet hoe die lieden er toe komen dit twee of meermalen te doen, vooral in aanmerking genomen de slechte toestanden, welke tegenwoordig in Mekka heer-schen.

Zijn inziens zouden de belangrijke sommen gelds, welke daarmede zijn gemoeid, veel beter zijn be-steed aan de oprichting van scholen, waar in de godsdienstige voorschriften onderwijs zou kunnen worden gegeven.

Het is thans te Mekka onrustig. De stad is een verzamelpplaats van gewapende ontevreden en het opdoen van godsdienstige kennis daarom zeer twij-felachtig.

Het gaan ter bedevaart naar Mekka wordt om die reden aan de Mohamedanen in Ned.-Indië ontraden, aangezien op hen door de opstandelingen beslag zou kunnen worden gelegd en zij gedwongen zouden kunnen worden allerlei diensten te presteeren.

Het is te hopen dat zij zich door het zoet gefluit van tusschenpersonen zich niet zullen laten be-praten.

Vooral te Batavia, Bandoeng en Pekalongan zijn die lieden aanwezig.

Terwijl zij persoonlijk zich aan de bedevaart ont-trekken, halen zij onwetende lieden over den pel-grimstocht te aanvaarden, onder het motief dat men niet onverschillig mag zijn voor het Mohamedaansch geloof en tevens verplicht is de voorschriften op te volgen, op straf van God's toorn.

Goederen worden te gelde gemaakt en gronden

worden vervreemd, waarmede die tusschenpersonen hun voordeel doen.

Er wordt in dit verband op gewezen, dat de Mo-hamedaan alleen dan verplicht is den pelgrimstocht te aanvaarden, wanneer hij geldelijk daartoe in staat is en het moment daarvoor gunstig is.

De schrijver heeft dan ook het vertrouwen, dat de Javanen hunne bedevaartreizen zullen uitstellen tot de rust in Mekka zal zijn hersteld.

Ouderwetsche Rechtspleging in China.

De kapitein in het Chineesche leger, Tsao Ta, in garnizoen in de provincie Kirin, heeft een moord gepleegd op zijne ouders, 2 broeders, 1 zuster, 1 neef en 2 dienstboden van de familie.

De oorzaak hiervan was dat zijn vader, kolonel Tsao Loa Hu, hem weigerde 50.000 dollar te geven, om hem op die wijze in staat te stellen met eene Russische weduwe in het huwelijk te treden.

De dader van deze misdaad is 28 jaar oud en voor den krijgsraad te Fuchiantien gebracht.

Van de zijde van het publiek, dat zich in de zaak heeft gemengd, wordt er op aangedrongen den da-der, tot waarschuwing van anderen, aan de open-bare minachting prijs te geven, door hem in de stad te laten rondloopen met een blok van hout om den hals, waarop het gepleegde misdrijf is aangegeven.

Na afloop van den straftijd kan gedurende 3 da-gen aan dat verlangen worden voldaan.
(Sinar Hindia 7 Maart 1921.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Bestrijding van het Groot-Kapitaal door Kapitaal.
(Slot.)

Deze verkregen eind-oplossing was feitelijk een succes voor den werkmán, ook uit een finantieel oogpunt, want aannemende dat 627 arbeiders ge-durende 12 weken hadden gestaakt, zou de feitelijke werkstaking alleen reeds 60.192 dollar hebben ge-eischt.

Het geld, voor de hypotheek uitgegeven, kon men moeilijk als onkosten beschouwen, waar het bedrag rentegevend werd gemaakt.

Thans rijst de vraag, zegt de schrijver, of deze aangegeven actie van den werkmán kan worden doorgevoerd op breeder schaal.

De machinisten beweren dat zij mogelijk is, zo-lang het werkvolk over geld beschikt en dit door leiders, die belang stellen in het bestaan van het volk, goed wordt beheerd.

De Bankinstellingen zijn evenwel meestal nog de beheerders der gelden en het is om die reden, dat de International Association of Machinists een eigen Bank onder den naam van „Mount Vernon Savings Bank of Washington” heeft opgericht, waarin niet alleen de leden der vakvereniging, doch ook gel-delijk welgestelde lieden deelnemen.

Andere vakverenigingen hebben dat voorbeeld gevolgd, waaronder de Brotherhood of Locomotive Engeneers te Cleveland, die met een kapitaal van 1 miljoen dollars werkt.

Deze werknemersbanken, het crediet in handen nemende, kunnen een grooten steun zijn voor de nijverheid, doch, wanneer de werkmán daarvan de grootste resultaten wil zien, dan zal hij moeten sparen.

De leiders der vakverenigingen dringen daarop steeds bij de werknemers aan, omdat hun spaarpot het wapen is waarmede men het groot-kapitaal kan bestrijden en de kostbare en schadelijke werk-stakingen kan vermijden.

In verband daarmede zijn door vele vakvereeni-gingen spaarafdeelingen in het leven geroepen en is de International Association of Machinists in staat gesteld verschillende kleine machinefabrieken te Washington over te nemen en daarin aandeelen te nemen.

Dit gezag en deze beschikking over eigen gepres-teerde arbeid houden de toepassing van de wildste bolsjewistische theorieën tegen.

Een en ander over de geneeskunde in China.

De beoefenaren van de geneeskunde behooren in

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 128
Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
Dejeuners, Dinners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 126
WILLY HONSBEEK & Co

H.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuit,
Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS
ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
De Directeur H. HOLTHAUSEN

Z - H - B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTÉRDAM, BANDOENG,
BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z - H - B

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Dinners

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opggericht in 1857

Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort . . . . . f 47.000.000.—
Reserve . . . . . f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
'S-GRAVENHAGE,
Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
belast zich met alle Bankzaken, alsmede
met aan- en verkoop van Effecten.
Neemt gelden à deposito en in rekening-
courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging
VISSER & Co.,
Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens
Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING
OPGERICHT 1873.
Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.
Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. BLIKSEN Gen. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—
Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coelsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding
Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant
Gelegenheid tot Open- en Gesloten
Bewaargaving.

SAFE-DEPOSIT

ONDERLINGE LEVENSVREZKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

China tot den eersten maatschappelijken stand (= Soe).

Men kan ze verdeelen in 2 groepen, n.l. de antieke en moderne geneesheeren, waarvan de laatstgenoemden meestal hunne opleiding in het buitenland genoten en wel meer in het bijzonder in Duitschland, terwijl de tandartsen gewoonlijk in Amerika de school doorliepen.

De ouderwetsche geneesheeren, die zich door het plaatsen van brillen met zeer groote glazen op hun neus zich een schijn van groote geleerdheid willen geven, zijn eigenlijk meer artsennijverigen, die met kruiden werken en zich daarvoor maandelijks door de patiënten laten betalen, totdat de genezing intreedt.

Treedt geen herstelling in, dan is de geneesheer verplicht de behandeling verder kosteloos te doen.

Deze geneesheeren maken druk gebruik van de reclame, hetgeen zij doen in den vorm van het in hunne woningen ophangen van met Chineseche letterbeelden voorziene borden, waarin de dank van de patiënten uitgesproken wordt voor de ondervonden geneeskundige behandeling.

Zooals gezegd, bezigen zij bereide kruiden voor alle mogelijke ziektegevallen.

En der voornaamste geneesmiddelen daarvan is het „gin-seng”, dat op zeer hoogen prijs wordt gewild.

De vroegere Chineseche keizers schonken dit geneesmiddel, bij wijze van gunst, aan de hun ondergeschikte hoogste Staatsdienaren, wanneer zij ziek waren.

Het wordt gemaakt van een zoo het heet sterk geneeskrachtige plant, welke in Korea en Japan voorkomt.

De geneeskracht werd evenwel nog door geen enkel zich sterk voelend geneesheer geconstateerd.

De prijs van de Koreaansche plant is zoo hoog, omdat zij moeilijk te vinden en de aanplant gering is.

Tijdens de lente gaat de Japanner in de wildernis deze zeldzame plant zoeken, geeft met een mes in de bast van een in de nabijheid staanden boom eene inkerving en komt na den zomer terug, om de plant met hare wortels uit den grond te trekken en mede te nemen.

Dit moet met voorzichtigheid geschieden, omdat achterblijvende of beschadigde wortels de waarde van de plant belangrijk doen verminderen.

Er zijn Japanners, die een eigen aanplant bezitten, doch de kwaliteit daarvan is inferieur aan die van de boschplant.

Een ander voornaam geneesmiddel is de herte-hoorn, waarvan die van het jonge hert de meeste waarde heeft.

De oude herte-hoorn gebruikt men in poedervorm; de jongere wordt gekookt, waarvoor 5 tot 150 dollar wordt betaald.

Kikvorschenvleesch, gedroogd en gezouten, wordt eveneens bij vele ziekten toegepast.

Ten einde verlagings van temperatuur in geval van koorts te bereiken gebruikt men het koude kikvorschenbloed van zes jonge kikvorschen.

De knevelharen en nagels van een tijger dienen tot het moedig maken van een persoon.

Zij worden fijngestampt en tot poeder gemalen.

De Regeering maakt thans aan deze kwakzalverijen zooveel mogelijk een einde.

Er is een gezondheidsdienst met eene behoorlijke inspectie en verschillende medische scholen met Westersche en Chineseche geëxamineerde geneeskundige leeraren zijn opgericht.

De Westersche geestelijken bewijzen ten deze ook belangrijke diensten door de oprichting van tal van ziekenhuizen, waar de kleine man tegen geringe betaling kan worden opgenomen en dikwijls ook genezing kan vinden.

Onvermogensden worden kosteloos behandeld.

De schrijver beweert dat de Chinese minder tegen eene operatieve behandeling opziet dan de Westering en dat hij een paar dagen na de operatie dikwijls zijn dagelijksch werk kan hervatten.

Dat daarop uitzonderingen zijn spreekt van zelf. Hoe het zij, waar bij het uitbreken van epidemische

ziekten in China vroeger duizende slachtoffers vielen, daar kan men thans het feit constateeren dat het Chineseche volk de waarde van de Westersche medische wetenschap heeft leeren waardeeren en door het gebruik daarvan heeft leeren inzien dat het sterftcijfer tot een minimum is teruggebracht. (Perniagaan van 7 Maart 1921).

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Waterstaatsingenieur.

In het April-Nr. geeft ir. O. Werner Sørensen een bijdrage „Irrigatie in Zuid-Bali.” Na een korte topographische beschrijving van Zuid-Bali, komt schr. tot den aanleg door de Baliërs van hun irrigatiewerken, waarbij aarden dammen worden aangetroffen tot 35 M. hoogte. Het gewone principe, dat door de Baliërs bij aanleg van prises d'eau wordt gevolgd is een aarden dam in de rivier. De dam wordt in het algemeen aanzienlijk boven den bandjirstand opgetrokken en, om het bandjirwater te kunnen loozen, wordt in een looers van de rivier een kanaal gegraven, dat als overlast dienst doet. Veelal wordt de fout begaan dat het overlastkanaal benedenstrooms te dicht bij den teen van den aarden afsluitdam uitmondt, waardoor het damtalud wordt aangetast. Door de kleinere lengte van het kanaal is een te groot verhang noodig, waardoor de uitschuring wordt bevordert. Voorts begaat men de fout dat het kanaal met een te klein doorstromingsprofiel wordt aangelegd, waardoor bij bandjir het water in de rivier wordt opgestuwd, wat den dam in gevaar brengt, en de derde fout is dat het overlastkanaal te dicht bij den rivieroever wordt gegraven, hetgeen een doorbraak van den dam tengevolge kan hebben. Voorbeelden van aarden dammen worden in tekening en foto's gegeven, evenals van permanente werken tot verbetering der bestaande toestanden. — In hetzelfde Nr. nog „Regeling van den rechtstoestand der Indische ambtenaren”, door ir. G. van Bommel en een ingezonden stuk van ir. J. R. van Alphen. „De B. O. W. niet competent tot oordeelen over weg- en onderhoud” met een repliek daarop van ir. M. de Wolff.

Eigen Haard.

Het 23 Juli-Nr. bevat een belangwekkend artikel (met portret) van den hr. J. Koning over den bekenden Tjipoe Mangoenkoesoemo, hetwelk elders in dit blad in extenso is opgenomen.

In het Juli-Nr. van „Aarde en haar Volken”, welk maandschrift thans als bijlage van „Eigen Haard” wordt uitgegeven, geeft Mullié het slot van zijn reis door Java; mooie afbeeldingen vergezellen den boeiend geschreven tekst.

Bibliographia Agrogeologica.

Onder dezen titel verscheen deel XX van de Mededeelingen der Landbouwhoogeschool te Wageningen (H. Veerman) een boekdeel van p.m. 300 bladzijden, inhoudend het eerste bibliographisch overzicht van alles wat tot nu toe in 11 talen verschenen is, de over 600 tijdschriften verspreide literatuur van al wat betrekking heeft op de studie van den cultuurbodem.

Dit overzicht, het eerste dat ooit in de wereldliteratuur verschenen is, is van de hand van den heer A. Wulff, landbouwkundig ingenieur, die als assistent van prof. J. van Baren onder diens leiding en met diens medewerking dit overzicht heeft samengesteld.

Om onze lezers een denkbeeld te geven van den rijken inhoud van dit boek, wat hen tevens een voorstelling zal bijbrengen van wat onder agro-geologie is te verstaan, laten we hier de titels van de voornaamste hoofdstukken volgen. Vooraf gaat een inleiding over agro-geologie als wetenschap, waarna volgen de hoofdstukken: Historisch overzicht, Vorming van bodemsoorten, Chemische, fysieke en biologische eigenschappen van den bodem; Methoden volgens welke men den bodem onderzoekt en in kaart brengt; Beschrijving van voornaamste landbouwgronden als cacao-gronden, fruitgronden, rijst-, rubber-, suiker-, thee-, koffie- en tabaksgronden.

Ten slotte volgt een overzicht van al wat over de voornaamste bodemsoorten van de geheele wereld geschreven is, zooals over veen, löss, lateriet enz. Zoo geeft het boek een lijst van ruim 3300 titels van boeken en tijdschriftartikelen, welke over de betreffende onderwerpen zijn verschenen, met opgave van de tijdschriften in welke men een referaat der verhandeling vinden kan.

Voor alle beoefenaren der geologie en der land- en boschbouwwetenschap is dit werk onmisbaar, indien zij dieper op de studie van den voor hen van zoo uiterst gewicht zijnden cultuurbodem willen ingaan.

Deel XIX der Mededeelingen gaf het eerst geschreven overzicht wat betreft de keien op onze heidevelden aangetroffen en aangebracht door den Rijn en de Maas, van C. H. Oostingh, assistent van prof. Van Baren.

Het is een verkenkend feit, dat ook dit deel XX eveneens een werk van een der leerlingen van prof. van B., handelt over de toepassing van de geologie op den cultuurbodem.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Oranjobank
Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.
Handelscredieten, Rekening-Courant,
Deposito's, Incasso's,
Sparbankboekjes rentende 4 pct.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1859.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

J. M. van KEMPEN & ZONEN
Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijkswijk 17: 198
s-Gravenhage, Plant 2; Rotterdam, Hoofdsted 26;
Utrecht, Coorstraat 32; Middelburg, Langs Delft 138.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. 9 van den XIIIen jaarg. bevat de notulen der Alg. Vergadering van de Kediri'sche Landbouwvereniging, op 15 Febr. 1921, waarin o.m. de volgende voordrachten zijn gehouden. De aschgronden op de Keloet-helling voor en na de Keloet-eruptie van 1919, door J. T. White. — Eenige mededeelingen over den hessenboeboom (een dierlijke vijand van de koffiecultuur), door Dr. P. Arens.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 1921, afl. 6. De verpleging van het Duitse leger, meer in het bijzonder in de eerste oorlogsjaren (vervolg), door A. M. W. van Renesse. — Een en ander over een nieuw schietvoorschrift Infanterie. — Beschouwingen over de organisatie en de aanwending van onze genietroepen, door C. P. Brest van Kempen. — Speelgoed (n.l. het gebruik van spaalpoorwegen), door v. W. — Een lichte geweermitrailleur, door F. Treffers. — De aan- en afvoer bij het veldleger, door J. M. Baretta. Enz.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 29. Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De positie van het artikel rubber. — Proefstation van Midden-Java. — Jaarverslag Koloniaal Instituut te Amsterdam (Overzicht van het verslag over 1920). — De handel van Suriname gedurende 1920 (ontleend aan Handelsberichten). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële verslagen. — Literatuur over oliën, vetten en wassen (opgave van de afd. Handelsmuseum Kol. Instituut).

Bulletin Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië.

In Bulletin No. 204 (1 Juni) bevindt zich een opgave van plaatsen en landstroken in Ned.-Indië, welke op 13 Mei 1921 waren kismet verklaard (26 door pest, 4 door pokken). De datum van ingang der besmetverklaring is er bij vermeld.

De Banier.

De hr. M. Tuiten vervolgt in No. 23 zijn artikelenreeks „Opiumana”. Thans beschrijft hij den invloed van het opiumgebruik op den economischen toestand van gezin en maatschappij (eerste gedeelte). Raden Adjeng Kartini, schrijver van het bekende boek „Door duisternis tot licht”, schreef in een harer brieven ook over het opium. Zij gaf als haar meening ten opzichte van dit genotmiddel o.a. de volgende uitspraak: „Een kwaad, erger, grooter nog dan de alcohol, is er hier! Het is opium. O! wat een ellende dat afschuwelijk goed over mijn land, over mijn volk heeft gebracht is niet te zeggen. Het opium is de pest van Java. Ja erger nog dan de pest is 't opium. De pest is niet altijd durend, vroeg of laat zal zij wijken, maar het kwaad door opium gesticht wordt gaandeweg grooter, breidt zich hoe langer hoe meer uit en zal niet, nooit verdwijnen. Velen zeggen, dat het gebruik van opium geen kwaad is, maar die dat beweren hebben Indië nooit gezien, of zijn ziende blind. Geen kwaad! — Wat zijn dan de talrijke moorden, brandstichtingen, diefstallen, die onmiddellijk het gevolg zijn van het gebruik van opium? Neen, opiumschuiven is geen kwaad, zoolang je het kan doen, je geld hebt om dat vergift te koopen; maar wanneer je het niet kan doen, dan ben je gevaarlijk, dan ben je verloren. De honger in je maag kan je tot een dief maken, maar de honger naar opium maakt je tot een moordenaar. Men zegt hier: Eerst geniet je van het opium, maar op het laatst verslindt het opium je. En dat is heel, heel waar!” Deze woorden en anderer getuigenissen haalt de hr. v. T. aan om aan te toonen „hoe diep het opiumgebruik zedelijk en maatschappelijk invreest en verwoest.”

De Nederlandsch-Indische Politieids.

In de Nrs. 1—4 van jaarg. 1921 het vervolg der belangrijke beschouwingen over de competentie van den gouvernementsrechter in Ned.-Indië. Achtereenvolgens behandeld schr. de landraden, landgerechten, residentiegerechten, raden van justitie en hooggerechtshof. Verder verdienen aandacht: Iets over djimat's en misdrijf (in No. 2). — Eenige praktische wenken inzake de tijdrekening op Java (No. 3). — Wat is animisme (in No. 4).

***

De uitvoerhandel van Padang gedurende het eerste kwartaal van 1920 en 1921. (Korte Berichten, 9 Juni 1921).

De handel van Nederland met Ned.-Indië en enkele landen in het Verre Oosten gedurende 1919 en 1920. (Korte Berichten, 16 Juni 1921).

Iets over het ontstaan van de Christen-Batakgemeente te Batavia. (Zendingsblad, Juli 1921).

Bij de koppensnellers op Borneo (vervolg). (De Katholieke Missiën, Juli 1921).

Justitieel statistiek van Ned.-Indië over het jaar 1917. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen. (Pekalongan, Typ. Centrale Gevangenis).

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

TAAMS & KEYSER
Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN. 122
Speciale afdeling Incurante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
Statuair Reserve . . . . . - 18.979.250.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekening-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S:
Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.
Voor andere termijnen nader overeen te komen,

Algemeen Assurantie-kantoor DE BAS
Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

Handel- en Cultuur-Maatschappij
Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor **Collectieve Ziekte-Verzekering** is de aangewezen Maatschappij

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Den bewerker, den heer Wulff, komt alle eer toe voor zijn meesten arbeid. Het werk is in het Engelsch verschenen, omdat het buitenland, en speciaal Amerika, voor dergelijke studien veel meer gevoelt en doet dan in ons land het geval is.

Voordrachten Indische Landbouwtechnici.

Van 1—3 Febr. j.l. hadden te Wageningen wetenschappelijke bijeenkomsten plaats van Indische Landbouw-technici, met verlof hier te lande. Bij die gelegenheid werden een aantal voordrachten gehouden, welke voor rekening van den Bond van eigenaren van Ned.-Indische suikerondernemingen te s-Gravenhage in druk zijn uitgegeven, „een blijvend aandenken vormend voor hem, die zich na zijn harten en meesten arbeid in Tropisch-Nederland te Wageningen is komen verfrischen en een uitnodiging bevattend aan hen, die in de volgende jaren hun Vaderland voor eenigen tijd komen bezoeken, om deze samenkomsten te willen bijwonen.” (Prof. J. van Baren in de Inleiding).

In dezen bundel vindt men de volgende onderwerpen behandeld. Het Rapport van de Commissie tot herziening der plaatsinstellingen van Ned.-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. — Irrigatie in Ned.-Indië en Californië, door Prof. ir. J. H. Thal Larsen (met afbeeldingen). — Mineralisatie in den akkerbodem en biologische afvalwaterreiniging, door Prof. Dr. N. L. Söhngen. — Een en ander over de structuur en de synthese van caoutchouc, door Prof. Dr. S. C. J. Olivier. — Veranderingen in de inheemsche samenleving onzer koloniën, door Prof. Mr. J. C. Kielstra.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 16. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. (met ill.). — Met de Jan Pietersz. Coen naar Indië, van onzen directeur H. F. Wagenaar Reisinger (met ill.). — De Volksraad. Samenstelling, bevoegdheid, beteekenis (slot), door H. E. Stokvis. — Een onderscheiding, door J. Koning. Toekenning van rang en salaris van directeur B. B. aan den resident van Solo, den hr. A. J. W. Harloff).

Het Nederlandsche Zeewezen.

In de bijlagen van het vierde jaarverslag van de Vereeniging „Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum” te Amsterdam komt een uitvoerige, geïllustreerde bijdrage voor van den hr. J. F. L. de Balbian Verster over de tweede Palembang'sche expeditie en bepaaldelijk het krijgshetel op 24 Juni 1821. Een uitvoerig overzicht ervan is geplaatst in No. 14 van het tijdschrift „Het Nederlandsche Zeewezen”.

Departement van den Landbouw in Suriname.

Bulletin No. 42 van dit Departement bevat een geïllustreerde studie van Dr. G. Stahel, getiteld: De Sclerotium-ziekte van de Liberiakoffie in Suriname, veroorzaakt door Sclerotium coffeicola nov. spec.

Bulletin No. 43 geeft een verslag over eene studiereis door een gedeelte van Venezuela, door den houtvester J. W. Gonggrip (in verband met winning van boschproducten [balata en chicle] en met de veeteelt).

Algemeen Weekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 50. De malaise in de cultuur, door F. Th. B. — Madoera's veestapel, door Reilingh en Vrijburg. — In het gebied van de bandeng (beschrijving van vischvijvers in de res. Soerabaia en Pasoeroean). — Rubberberichten (De toekomst van rubber. — Nieuw plan voor de bescherming van de rubberindustrie. — De toestand in de Straits Settlements). — Theeberichten (Engeland's „Colonial preference” en onze thee-cultuur. — Koffie en thee in Amerika). — Rijstberichten (Oogstmislukking en eenige gevolgen daarvan). — Suikerberichten. — Tabaksberichten (Indische tabakmarkt gedurende 1920).

De Reflector.

De hr. F. W. Stammeshaus schrijft in No. 23 uitvoerig over het „Nisero-incident”. In den nacht van 10 op 11 Nov. 1883 strandde een britsch stoomschip op de Westkust van Atjeh, een gebeurtenis welke verstrekken gevolgen heeft gehad. Zeven der schipbreukelingen lieten in gevangenschap het leven en werden ter plaatse begraven; door toedoen van den schr., die civiel-gezaghebber is, krijgt hun stoffelijk overblijfsel (veel is het niet) een waardiger rustplaats. Eenige illustraties hebben betrekking op de opgraving en overbrenging.

No. 24 bevat een geïllustreerd artikel over den gang van het bedrijf eener rijstpellerij in Serang.

Handelsbetrekkingen tusschen Zweden en Ned.-Indië.

De hr. W. de Cock Buning, die onlangs voor het verstrekken van koloniale handelsinlichtingen in Zweden vertoefde, diende aan den Minister van Koloniën een rapport in, waarvan men den hoofdzakelijken inhoud kan raadplegen in het 21 Juli-Nr. van „Handelsberichten”. Uit een en ander blijkt, dat Zweden voor de Ned.-Indische producten geen belangrijke markt is, echter toch wel van voldoende beteekenis om diezelfde te worden bewerkt.

M. VISSER,
voorb. A. J. ROEBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK
vóór het **HUWELIJK**

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... **1859**

Jaarpromie voor f 5000.- uit te koeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Orazjestr. 13, Tel. H 3834
Hoofdinspecteur Veenestr. 1, Tel. H. 1399.
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Ask your tailor for a
„Richmond”

Naamlooze Vennootschap
L. P. Smulders'
Meubelfabriek

Tolbrugstraat 11
BREDA

Behangerijen
Stoffeerderijen

TAPIJTEN EN GORDIJNEN

Adverteeren doet verkoopen.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië. Tweede jaarverslag 1919. Met platen en kaart. Bandoeng, N. V. Drukkerij voorh. A. C. Nix en Co.).

Deli-Proefstation te Medan. Vlugschrift No. 10. Bestrijding van rupsenvraat in Deli-tabak. IV. Rupsenbestrijding na het oogsten, door Dr. B. T. Palm en Dr. E. Mjöberg.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 23. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

The educational system in the island of Java, by N. Scheltema. (The Asiatic Review, April 1921).

The expansion of industry in the Netherlands East Indies, by J. S. Margerison. — The system of education in Dutch East India, by P. J. Gerke. (The Asiatic Review, June 1921).

Tobacco growing in the Netherlands East Indies (with ill.). (Holland and her Colonies, June 1921).

Medizinische und hygienische Streiflichter aus dem Innern von Neuguinea, von H. Detzner. (Archiv für Schiffs- und Tropen Hygiene, 1921, Heft 3).

Pangeran A. Soeria Atmadja (oud-regent van Soemedang) (met portret). (Organ van de Vereeniging „Indië Weerbaar”, jaarg. 1921, No. 2). — Indrukken van mijn Indische reis, door Generaal C. J. Snijders. (Id. No. 3).

De inwijding van de Portugeesche Buitenkerk in 1695, door V. S. van de Wall (Het Indische leven, 2e jaarg. 1920—'21, No. 30) — Hoe men in de Minahassa aan de rijst kwam. Legende uit Celebes. (Id. No. 32). — Een en ander over Noord-Nieuw-Guinea, door Amberi (Id. No. 33).

Suriname.

Door de schrijvers, de heeren J. S. C. Kasteleijn en B. J. Kluvers, werd ons toegezonden een overdruk van een artikel in „De West-Indische Gids” van deze maand, getiteld: „Suriname Studie-Syndicaat. Het Rapport der Studie-Commissie in de 2de Kamer.”

Bij de openbare behandeling van de Surinaamsche begroting voor 1921 in de Tweede Kamer op 10 Februari d. j. had Dr. C. Lely, Oud-Gouverneur van Suriname, het rapport van de Studie-Commissie besproken. De rede van Dr. Lely vindt men opgenomen in hetzelfde nummer van de W.-I. Gids en ze is afgedrukt achter bovengenoemden overdruk.

Volgens den heer Lely is de hoofdgedachte, waarop het voorstel van de Studie-Commissie berust, deze: „Suriname ligt naast Demerary; Suriname is niet minder vruchtbaar dan Demerary, er is dus geen reden denkbaar waarom Suriname financieel niet onafhankelijk zou kunnen zijn, terwijl Demerary het wel is. Men moet dus zoeken naar het cardinale verschil tusschen den toestand in Suriname en in Demerary en het Studie-Syndicaat meent dat cardinale punt te hebben gevonden in de grootte der bevolking. Demerary heeft een bevolking van 300.000 zielen en Suriname slechts een bevolking van 100.000, ziedaar dus de bron van het leed. In verband daarmee is de oplossing gemakkelijk gevonden: men brenge slechts een grooter bevolking naar Suriname.”

De commissie wil daar 100.000 immigranten aanvoeren in 10 jaar, dat is per jaar 10.000 en nu komt het betoog van den heer Lely hierop neer, dat men voor die aangevoerde immigranten geen werk zal vinden. Voorts maakt hij een vergelijking op landbouwgebied van Suriname en Demerary. De laatste kolonie is steeds een suikerland geweest. Suriname niet en wanneer een bepaalde cultuur in Demerary succes heeft, is er geen enkele reden om te veronderstellen, dat wanneer men in Suriname een andere cultuur aanvat, men daarmee ook succes zal hebben. Na de cijfers van uitvoer van beide koloniën vanaf 1884 te hebben vergeleken komt de heer Lely tot de conclusie dat, wil men Suriname tot bloei brengen, op grond van de vergelijking met Demerary, men ook Suriname zou moeten maken tot een in hoofdzaak suiker produceerend land. En volgens hem zwijgt het rapport der Studie-Commissie over deze kwestie en laat zich niet uit over de vraag of het wenschelijk zou zijn vele groote suikerondernemingen in Suriname op te richten.

ZOO JUIST ONTVANGEN:
Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.
VERRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3081

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGENLIJEN □ □ CHEMICALIËN □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Ten slotte wijst de heer Lely er op dat men Demerary de suikerondernemingen van oudsher heeft. Zij zijn gemaakt in een tijd van zeer goede koopkrachten en nu is het zeer wel mogelijk, dat men daarmee eerder goede financiële resultaten kan verkrijgen dan met nieuwe ondernemingen, waarvan de aanleg op het oog een groote kosten zou vereischen.

In hun artikel zetten de heeren Kasteleijn en Kluvers uiteen, dat de heer Lely zijn betoog omtrent de suikercultuur baseert op het verleden van de nieuw ingetreden gunstige factoren niet in het licht stelt. Met de conclusie: „maak van Suriname een suikerproduceerend land” (is dat wel de conclusie van den heer Lely) kunnen zij zich niet vereenigen. Ook zij hebben de uitvoercijfers vergeleken met het resultaat, zooals de heer Kasteleijn in zijn rede op 3 Maart 1920 voor Ministers en Kamerleden heeft aangetoond, dat de waarde van den uitvoer per hoofd der bevolking in beide koloniën ongeveer gelijk was.

Waarom de Studie-Commissie zich in het rapport bepaald heeft tot een beknopt, als aanvulling van doeld hoofdstuk „Suiker” en aan het slot daarvan verwijst naar daarover vroeger door deskundigen uitgebrachte rapporten, is duidelijk in het „Woord” uiteen gezet.

Ten opzichte van haar gedragslijn inzake suiker kan de commissie niets verweten worden.

Met de door een groep der leden van het Studie-Syndicaat opgerichte zusterinstelling „het Surinaams Suiker-Syndicaat”, beoogende een speciaal deskundig onderzoek naar de levensvatbaarheid een nieuwe suikeronderneming in de kolonie, was een uitwisseling der rapporten overeengekomen. Het in 1918 van die zijde ontvangen zaakkundige rapport Diephuis onthief de Studie-Commissie van een even diepgaand onderzoek in die richting en kon zij zich na haar eigen bevindingen ter plaatse, met gerustheid bepalen tot aanvulling van en verwijzing naar dat rapport.

Na te hebben opgemerkt, dat de suikerindustrie in Suriname in vroegere moeilijke jaren is blijven bestaan, hetgeen hem hoopvol voor de toekomst stemt na op de geschiktheid van gronden en klimaat voor de rietcultuur te hebben gewezen en na verschillende de noodige verbeteringen te hebben gerecapituleerd, eindigt het rapport-Diephuis met deze woorden: „maar de suikercultuur in Suriname biedt qua cultuur m.i. alle kans op succes.”

Na al wat haar voorkwam terzake nog de vermelding waard te zijn in haar rapport te hebben opgenomen, heeft de Studie-Commissie naar het rapport-Diephuis verwezen en daarmee zijn conclusies aanvaard. De Studie-Commissie wist, dat zoo zich omstandigheden mochten voordoen, die de toekomst van Suriname als suiker produceerend land duidelijker zouden afteekenen, het haar gemakkelijk zou vallen de aandacht in suikerkringen daarop te vestigen.

In het artikel wordt dan uiteengezet, wat sedert door de Studie-Commissie in dien zin is gedaan.

De heer Lely heeft in zijn Kamerrede niet vermeld de gunstige uitspraak der Studie-Commissie over de toekomst der suikerindustrie in Suriname, op een door hem bijgewoonde bijeenkomst op 3 Maart 1920.

En nu het immigratieplan. Uit de aangevoerde argumenten tegen het plan blijkt dat het niet begrepen en het rapport uit zijn verband gerukt is. De Studie-Commissie heeft niet bedoeld en niet kunnen bedoelen dat in 10 jaar zonder meer 100.000 menschen naar Suriname gebracht zouden worden, als de jaarlijksche particuliere behoefte aan contractarbeiders 2000 zou zijn, dus in 10 jaar 20.000, ten einde de tewerkstelling aan openbare werken der resterende 80.000 en de verdere zorg daarvoor aan het gouvernement over te laten.

De commissie heeft gegeven een afgerond plan, zooals het h.i. zou moeten gaan, wil er wat van Suriname worden, een plan voor welks uitvoering het gouvernement zou kunnen komen te staan; een kostbaar plan, doch dat de financieele draagkracht

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Enige konink. Nieuwste Medailles.

KUNSTINSTIPUUT

De Scheveningsche Muziekschool

Dir. JOSEPHINE WINTER 16

Keizerstraat 23 - Scheveningen

Fabriek van 144
FORNUIZEN
met toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Telef. Interc. 654

Fa P. J. MEIJIS & ZOON Wassenaarsche-
straat 1, 3, 5,
Hofleveranciers

passing van het beginsel, dat gelijke of gelijkwaardige werkkringen gelijk moet worden bezoldigd, onverschillig of de ambtenaar „uitgezonden” is of niet. In verband hiermee moeten wij nog vermelden, dat ook bij de nieuwe salarisregeling verscheidene ambtenaren hooger blijven aangesteld dan het wettelijk salaris. Dit is o.a. het geval met den directeur van openbare werken, die wel op bijzonder gunstige voorwaarden eene benoeming heeft weten te krijgen en behouden, als men in de M. v. A. op de begroeting leest, dat aan dezen ambtenaar 6 maanden verlof onder genot van vol traktement met vrijen overtocht naar Nederland heen en terug is verleend overeenkomstig het „oude en nieuwe” contract; verder verleende de Gouverneur hem een maand te voren verlof om gewichtige redenen met vol traktement en later nog bijna 2 maanden wegens ziekte, de eerste maand onder genot van vol inkomen en verder onder genot van de helft daarvan. Eveneens met den gezaghebber der bovenwindsche eilanden, die als gezinshoofd een maximum van f 8400 zal kunnen krijgen volgens de nieuwe voorstellen en wiens werkelijk traktement berekend is voor 1922 op f 8850 + eventuele duurtbijslag (of traktementsverhooging) + vrije geneeskundige behandeling + vrije geneesmiddelen + andere militaire voordeelen, aan zijn kapiteinsrang verbonden. Ook met den hulplandbouwkundige, die, naar wij meenen, is aangesteld op f 3500 en maar f 3300 zou mogen hebben. Misschien zijn er nog meer van die gevallen.

Omdat de voorgestelde bezoldigingen lager zijn dan de inkomsten der ambtenaren in verband met den zich nog steeds handhavenden hoogen levensstandaard behooren te zijn, wordt naast den kinderbijslag een tijdelijke bijslag voorgesteld „zoolang de verhoogde levensstandaard zich handhaaft”, telken jare opnieuw bij Gouvernementsbesluit vast te stellen. Voor zoover het vermindering van dien bijslag betreft, zal dit dus kunnen buiten den Kolonialen Raad om, hetgeen wij betreuren. Zouden hierin ook de bovengenoemde ambtenaren deelen?

Ten slotte wordt premievrij pensioen voorgesteld; de premie voor onmiddellijk maximum-pensioen bij overlijden blijft bestaan.

De kosten der verhooging zijn geraamd op ruim f 500.000.—. De Minister van Koloniën heeft als eisch gesteld, dat de kolonie uit eigen middelen hiervan de helft zou bijdragen.

Curaçaosche Handelsmaatschappij.

Aan het verslag over 1920 ontleenen wij:
De crisis, die in Augustus-September 1920 begon en die vooral groote houders van import-producten teisterde, vond de directie niet onvoorbereid en trof de Mij. gelukkig met slechts onbetekenende voorraden voor eigen rekening.

Het risico is verdeeld over verschillende landen en terwijl enkele der branches zeer goede resultaten opleverden, waren die van andere ongunstig. Het laatste was vooral het geval met die in Venezuela en Columbia, waar groote voorraden goederen uit de Vereenigde Staten van Amerika en uit Europa geïmporteerd waren, die tengevolge van den achteruitgang van de koopkracht der bevolking, als gevolg van de daling der prijzen van koffie, cacao, huiden, enz. slechts moeilijk te realiseren waren.

In het tweede semester van 1920 zijn de prijzen van die import-artikelen steeds verder gedaald en de directie heeft daarom bij de waardebeoordeling op de balans de voorraden bij de kantoren in Venezuela en Columbia aanwezig tot belangrijk lagere cijfers teruggebracht, terwijl zij tevens ruim afschreef op de debiteuren van genoemde kantoren. Ook op de rekeningen debiteuren van de kantoren te New-York en Amsterdam vond zij het raadzaam tot de noodige afschrijvingen over te gaan. Deze afschrijvingen op debiteuren en op den voorraad goederen vorderden een bedrag van totaal f 743.402.
In 1920 werd aan de K. W. I. M., die den wensch

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

**CADEAU
VOOR DAMES**

IS

**François Blom's
Moderne Kookkunst**

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

**100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels**

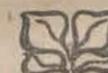
EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.- In linnen stempelband f 5.-

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

Curaçao.

De Salarisherziening.
(Vervolg).

Termijnverhoogingen mogen alleen worden uitgesteld, wanneer de dienstpraestatie daartoe aanleiding geeft. Wordt op den daarvoor vastgestelden tijd de verhooging niet verleend, dan moet de ambtenaar in kennis gesteld worden met de redenen gebrek aan dienstijver, onbekwaamheid, ongeschiktheid, die er toe geleid hebben.

Bevordering moet in de eerste plaats uitdrukken waardering van den arbeid in den bekleeden rang en geschiktheid voor de meerdere(?) werkzaamheden en de grootere verantwoordelijkheid in den nieuwen rang. Bijzondere geschiktheid kan met inhemming van den begrotingswetgever leiden tot buitengewone traktementsverhooging.

Vrije geneeskundige behandeling voor de lagere ambtenaren, verstrekking van dienstkleeding van Gouvernementswege.

Handel drijven of eenige nering of beroep uitoefenen moet den ambtenaar worden verboden. Eveneens het vorderen, verzoeken of aannemen van vergoedingen, belooningen of giften.

Tot zoover de „beginselen en overwegingen” der salarisherzieningscommissie. De ambtenarenvereniging heeft eenige daarvan aangetast. Over hare bezwaren tegen de onderscheiding in gezinshoofden en niet-gezinshoofden en de bezoldigingscommissie hebben wij reeds gesproken. Verder wil zij allen ambtenaren vrije geneeskundige behandeling toekennen. In de oogen van vele betrokken ambtenaren, zegt zij, mag geen onderscheid worden gemaakt tusschen het geven van lessen, het uitoefenen eener geneeskundige praktijk, het exploiteeren van een buitenplaats en bijvoorbeeld een handelszaak. Anders dan de salarisherzieningscommissie wil de A. A. V. bij overplaatsing naar een der kleinere eilanden een buitengewone ambtstoelage „ter compensatie van de slechtere levensomstandigheden op die eilanden.” Wij vereenigen ons liever met het voorstel der commissie en van den Gouverneur, waarbij de ambtenaren „voor de geheele kolonie” worden aangesteld; het argument der A. A. V. richt zich evenzeer tegen de gelijkstelling der „uitgekomen” met de „ingeboren” ambtenaren.

Wij noemden reeds een voorbeeld, waaruit volgt, dat wij niet in alle opzichten geslaagd achten de toe-

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.

ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZONN

Telefoon H. 1880 en H. 3331

Waldeck Pyrmontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort

Turfbriketten

L. A. W. Burgerman

Laan van Meerdervoort 96^b

'S-GRAVENHAGE

Speciaal Adres

voor

Indische Uitrustingen

tegen

scherp concurrerende prijzen

HOPLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZONN

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 100 Gorinchem
Heemkerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Interc. Tel. 389. Tel. 288. Tel. 61.

Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Centraal-Apotheek DE KOEDOE

Frederik Hendrikklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden

tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

BATIK VERVEN

Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.

ATELIER VOOR ONDERRICHT.

OPGERICHT 1887.

FIRMA TENZER,

Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.

KUNST-SCHILDERSARTIKELN.

Voorwerpen om te Slijden, Branden, Beschilderen, enz.

te kennen gegeven had eene eigen aanlegplaats op Curaçao te bezitten, de „Westwerf” aan de St. Annabaai tegen goeden prijs verkocht.

Zooals reeds in het vorig jaarverslag vermeld, werd het zeilschip Hollandia verkocht; de gemaakte winst werd bij de winst van het Curaçao-kantoor gevoegd. Het aandeelen-bezit in de Naaml. Venn. Hollandia, voorkomende op de balans van 1919 met f 80.000, is daardoor komen te vervallen. Het dividend werd bepaald op 5 pCt.

Ontginning op Aruba.

Adriaan Laclé, koopman op Aruba, heeft zich tot den Gouverneur gewend om concessie tot het doen van opsporingen naar aardpek en andere soorten van bitumineuse zelfstandigheden en petroleum, waarvan hij de aanwezigheid vermoedt op en in het terrein, gelegen aan de Noordkust van dat eiland.

K. W. I. M.

De agent zond aan de *Amigoe* de volgende mededeeling:

De volledige dienst Amsterdam—West Indië—New York vice versa wordt hersteld.

Hierdoor zal Curaçao in het vervolg geregelde afvaarten krijgen, eens per 14 dagen, naar New York *direct*, om en om een passagiersschip en een vrachtschip; op de reis van New York naar Curaçao zullen verschillende havens in Haiti worden aangedaan.

Verder zal door deze regeling hersteld worden de verbinding tusschen Curaçao en Europa via Suriname, eens per vier weken uitsluitend met passagiersschepen.

Zoowel op de uit- als op de thuisreis wordt Barbados aangedaan (alleen voor passagiers en mails).

Colon wordt aangedaan op de reis van Cartagena naar Pto. Limon en daarna nog eens op de reis van Pto. Limon naar Pto. Columbia.

Het scheepvaartverkeer.

La Cruz wijst er op, dat, hoewel in Mei 69 stoomschepen de haven zijn binnengevallen, de omstandigheid, dat 32 daarvan behooren tot de vloot der C. P. M., blijk geeft van een minder gunstige maand voor den handel. Dit houdt natuurlijk verband met de wereldcrisis, en het blad meent, dat nu Duitschland begonnen is de oorlogsschatting te betalen, en zijn handel en scheepvaart zich weer zonder belemmering (sic!) kunnen ontwikkelen, de verwachting gekoesterd mag worden, dat de toestand zich weer herstellen zal.

In Mei kwam niet één stoomschip fosfaat laden, wat niet slecht uitkwam, nu juist 250 werklieden op Santa Barbara ziek waren.

Emigratie.

Wij weten niet of het ditmaal erger is. Niet minder dan drie leden van den Kolonialen Raad hebben tijdelijk het land verlaten: de voorzitter en de heeren Forbes en Winkel.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Neger-congres.

De Manchester Guardian heeft een bericht uit Brussel, volgens hetwelk daar den 30en Augustus een congres zal worden geopend van den Bond ter bevordering van de belangen der gekleurde rassen. Die Bond heeft zijn zetel te New York; hij heeft de negerbevolking van de geheele wereld uitgenoodigd vertegenwoordigers naar Brussel te zenden. In Afrika, Amerika en de eilanden van de verre Zuidzee leven meer dan 200 millioën zwarten. Deze moeten er op bedacht zijn zelf hunne ontwikkeling te bevorderen, al kunnen zij daarbij van den steun der blanken partij trekken.

Koloniale tentoonstelling in Parijs, in 1925.

Het commissariaat-generaal voor de Intergalliceerde koloniale tentoonstelling, in 1925 te Parijs te houden, heeft een dejeuner belegd, waarbij de minister van koloniën, de heer Albert Sarraut voorzaf, en waarbij de vertegenwoordigers

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genes, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

van de Parijsche en de koloniale pers de gasten waren. De heer Angoulvant zette het program der tentoonstelling uiteen, waarna de heer Robaglia over het te kiezen terrein sprak. Het voorstel van den minister is nu om daarvoor hetzelfde terrein te krijgen, waar de wereldtentoonstelling van 1900 gehouden is, met een bijbehorend terrein te Vincennes.

Dit zou dus zijn in 't hart van Parijs, „le Champ de Mars, les berges de la Seine, le Trocadéro, l'esplanade des Invalides.”

Minister Sarraut gaf een beschouwing ten beste over het groote en nationale belang van een koloniale tentoonstelling te Parijs, zoo spoedig na den oorlog. Hij verwacht dat hij een feit van betekenis zal worden. Zij zal zonder twijfel de economische herleving van Frankrijk tot uitdrukking doen komen. Zij zal aan 't moederland de niet bekende overzichten van afzetgebied en van rijkdommen, in het Fransche koloniaal gebied, toonen. Hij riep de hulp van de pers in om die poging te doen slagen.

Prostitutie in Bombay.

Een zestal maanden geleden werd te Bombay een commissie gevormd ter voorlichting van overheid en algemeen, omtrent den omvang van de prostitutie en de toestanden, waaronder dit kwaad er heerscht. Het verslag brengt verschrikkelijke verhoudingen aan 't licht; hare beteekenis wordt niet getemperd door de bijgevoegde verklaring, dat de toestanden in Bombay geenszins tot een speciale veroordeeling van die stad mogen leiden, aangezien zij waarschijnlijk meer een voor de meeste havensteden geldend beeld, dan een uitzonderingsgeval weergeven.

Er zijn bordeelen berekend voor elken stand. Bij de onderscheiding, zou men een groep de Europeesche kunnen noemen. Daarvan behooren 4 tot de eerste klasse, 4 tot de tweede, de overige tot de derde klasse. Er waren 28 Europeesche, 23 kleurlingen en Indische christenvrouwen, 5 vrouwen van Mauritius en 33 jodinnen uit Bagdad.

De eerste klasse-huizen worden goed in orde gehouden, rein, met hygiënische voorzorgsmaatregelen. De verdiensten komen er voor de helft aan de vrouwen zelf, die echter veel moeten betalen voor kleeding en voeding, de helft is voor den bordeelhouder. Het aantal Europeesche vrouwen is geringer dan vóór den oorlog. Er zijn 34 Japansche huizen, die slechts 80 bewoonsters telden. Geen dezer mag als eerste rang gelden. 't Aantal Indische huizen is omstreeks 830, met een 500-tal prostituées, Hindoesche, Mohamedaansche en enkele Bagdadsche jodinnen.

Eenige der huizen zijn onderhouden met een zorg een betere zaak waardig, maar 't meerendeel zijn instellingen, die vloeken tegen elk begrip van menschelijk gevoel. In de lagere klassehuizen steekt de man of vrouw, hoofd der inrichting, al 't geld op. De prostituées krijgen alleen kleeding en voeding; haar toestand is vrijwel slavernij. Door het voorschieten van geld zijn zij nog in schuld en zij meenen dat 't haar hierdoor onmogelijk is 't huis te verlaten, indien zij dit willen. De horders, meestal ruwe wreedaards, behandelen de vrouwen op de meest verregaande willekeurige wijze.

Het rapport schildert de nitstalling der vrouwen als beesten achter de tralievsters, te huur voor ieder ontaard individu dat binnen wil komen.

In de lagere klasse kan bijna van elk dezer vrouwen gezegd worden dat zij ziek is. Worden zij hiervoor in een hospitaal opgenomen, dan blijkt veelal dat zij zoo diep gezonken zijn, dat zij in de morele atmosfeer van 't ziekenhuis niet meer aarden kunnen. Zij kunnen niet meer buiten verdoovingsmiddelen en drank. Nog ongenezen trekken zij de uitspatting weer tegemoet, de ziekte verspreidend die haar zelf verder ondermijnt. Dit geeft wel aan hoe de fysieke ondergang met moreelen ondergang is gepaard gegaan.

Mocht de deernis met haar, die tot dit leven vervallen is en met hem, die in den pool rondbagert, afstuiten op die onmacht tot redding, dan denke men terug tot den oorsprong. Hoe zijn die vrouwen daar en daartoe gekomen? Waar moet de redding dan wel beginnen. Als er te Bombay

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NEBELING te Brussel) worden systematisch **schriftelijke lessen** gegeven (ook naar Indië) ter bekwaliging in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Keplerstraat 3, APeldoorn. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington.)
THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. DEN HAAG TEL. 3. 1111

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Handel in Paarden Luxe Stands en Boxes Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

Van het Informatie-Bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechts-wetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechts-wetenschap).

Commies-redacteur bij de departementen van algemeen bestuur of bij de algemeene secretarie.

Leeraar in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in het Duitsch.

Leeraren in het Fransch.

Leeraren in de wis- en natuurkunde.

Leeraren in het teekenen (akte Me en g).

Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.

Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar met K¹ bevoegdheid.

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

Psychiater bij het krankzinnigenwezen.

Apothekersbedienden (ongehuwd).

Analysten.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Candidaat-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.

Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het baggerwezen.

Civiel-ingenieur die zich gespecialiseerd heeft op het gebied van riolering en waterzuivering.

Vakkundige die zich gespecialiseerd heeft op het gebied van riolering en waterzuivering.

Civiel-ingenieur bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Opzichter bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Opzichter voor de landsgebouwen.

Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Scheepshouwkundig teekenaar.

Scheepmaker bij het marine-etablisement te Soerabaya.

Bouwkundig opzichter bij den dienst der zoutregie.

Ingenieur bij 's lands mijndiensten.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur,

Werktuigkundig ingenieur,

Gegradueerde ambtenaren,

Opzichter werkplaats voor afd. rijtuigbouw, smederij, instrumentmakerij, voertuiglichterij, draaijerij,

Opzichter voor opnamen, aanleg en weg en werken.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAYA, KOBE en SAN FRANCISCO.

Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch-Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

**GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN**

Koninklijke West-Indische Maildienst

Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Dans-Instituut

WEIJNE

vroeger Den Haag

THANS

ROTTERDAM

21 Jonker Fransstraat 21

Aanvang van de privaatlessen 12 September a.s., direct na zijn terugkeer uit Engeland, Frankrijk en Duitschland.

Aanvang van den nieuwen cursus 17 October a.s.

Prospectus op aanvraag.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafraîchissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging: WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

N. LOEB - DEN HAAG
 NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
 OP TERMIJNBETALING

ze
 en
 varen.
 onstelling
 n terrein
 daarvoor
 onstelling
 te Vie
 de Mars
 tes Inva
 over het
 onstelling
 t dat zij
 wijfel de
 ing doen
 overdaal
 sche ho
 s in om
 een com
 algemeen
 bestanden
 engt ver
 eteekening
 g, dat de
 vrooedee
 schijnlijk
 dan een
 Bij de
 kunnen
 4 tot de
 28 Euro
 5 vrou
 ehouden
 diensien
 ater veel
 is voor
 n is ge
 huizen
 ls eerste
 830, met
 sche en
 org een
 ellingen
 l. In de
 der in
 kleeding
 oor het
 meenen
 , indien
 behan
 keurige
 ls bees
 ard in
 ven ge
 en hos
 iep ge
 ziken
 buiten
 ken zij
 die haar
 fysiele
 aan.
 llen is
 op die
 n oor
 omen?
 ombat

Aangeboden

bij de Dames VAN DER CHIJS, Den Haag, Theresiastraat 59, een groot gedeelte van haar gemeubil. Heerenhuis voor 4 pers., zonder pension en bediening, voor de prijs van f 400.- per maand voor 1 jaar of langer.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Programma van 29 Juli—4 Aug.

DE HAAI

Drama in 5 Acten.

Een verhaal der zee, van geluk, verleiding en liefde. Ademlooze spanning. Ontzettende nog nooit geziene knockpartijen. Hartstocht, liefde overwinning, ziedaar wat den liefhebber van een echte degelijke sensatiefilm in „de Haai” geboden wordt.

Weekrevue. :: Zeden en gewoonten in Egypte.
Actueel. Natuuroopname.

De Beer is los.

Een gemakkelijke geschiedenis in 2 acten.

Van alles en nog wat.

Leuke Comedie in 2 acten.

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West”.

PERRY & CO.

AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE

UTRECHT - GRONINGEN

HUTKOFFERS

Beheerder van groote stations,
Onderbeheerder van groote stations,
Treindienstleider,
Machinisten,
Technicus voor electro-zwakstroom.
Scheikundig ingenieur ten behoeve van 's Lands mijndiensten.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaya.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Telegraafopzichters 1ste en 2de klasse,
Telefoonopzichters 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer met de hoofdkate en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Gouvernements-accountant (Kort dienstverband).
Politieopziener 2de klasse bij de algemeene politie.
Adspirant politieopziener bij de algemeene politie.
3de officieren bij de Gouvernements-marine in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 20 tot 27 Juli 1921.

Nieuwe Leden.

- R. M. Toemenggoeng Ario Notohamidjojo, Regent van Kendal, Res. Semarang, f 10.
- C. S. Adema van Scheltema, Administrateur Ond. Tarik Ngaroem, Sragen, f 30.
- W. H. Rijnders, Adm. Ond. Demangan, Klaten, f 30.
- F. A. E. Laceulle, Assistent-Resident, Solo, f 12.
- Mr. G. G. van den Kaaden, Voorzitter Landraad, Solo, f 12.
- A. Kapijijn, Chef Constructiewerkplaats „Volharding”, Soerabaya, f 12.
- A. H. Wijmans, Werktuigkundig Ingenieur Bat. Petr. Maatschappij, Den Haag, Sweelinckplein 68, f 5.
- W. F. Ridder van Rappard, Planter, Halte Toentang N.I.S. (O.-I.), f 2.50.

Afschrijven.

- W. van der Sluis, Leeraar K. W. III School, Weltevreden.
- R. Wijmans, Oud-Afdelingschef Dep. van Marine O.-I., Den Haag, Sweelinckplein 58.

Adresveranderingen.

- J. W. A. (niet J. E.) van der Mey, Em. Predikant, van: Utrecht, Jan v. Scorelstraat 24 naar: Lochem, Kastanje-laan, f 5.
- W. L. Pliester, Gep. Kapitein Inf., Den Haag, van: Fr. Valentijnstraat 169 naar: Lange Beestenmarkt 165.
- Dr. A. M. Brouwer, van: Oegstgeest, Leidsche Straatweg 84c, naar: Zeist, Roschlaan 23, f 2.50.
- A. Meyboom, Architect B. O. W. O.-I., van: Weltevreden naar: Apeldoorn, f 5.
- J. A. J. Vorderman, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Den Haag, Frederikstraat 72, naar: Amersfoort, Utrechtsche straat 44B, f 4.
- G. H. Loth, Vaandrig Inf., van: Utrecht, Westerstraat 14,

Instituut W. G. TAANMAN

de Perponcherstraat 101—103 's-Gravenhage

- Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.
- Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelh. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
- Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

KON. ERK. PITMANSCHOOLO

Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEEN

- naar: Ede, Hotel Welgelegen (G.), f 5.
- Mevr. J. J. d'Arnaud Gerkens geb. Bakhuizen van den Brink, van: Den Haag, Eschdoornstraat 20, naar: Weltevreden, Hoofdbureau S.S., f 2.50.
- F. H. Greve, Asst.-Resident, van: De Bilt, Hotel Kouwenhoven, naar: Den Haag, Reinkensstraat 7, f 5.
- Mevr. H. Th. van Ijseldijk geb. Nijland, Den Haag, van: Prins Mauritsplein 23, naar: Statenlaan 100.
- Th. J. Taen Err Toung, van: Amsterdam, Jan Luykenstraat 2, naar: Weltevreden, Gang Ketapang 5, f 2.50.
- E. A. G. J. van Delden, Ass.-Resident, van: Pekalongan naar: Wassenaar, p/a. Mevr. Holle, Huize Duincinde, f 5.
- R. E. Peelen, Ambt. Japansche Zaken, van: Den Haag, van Merlestraat 84, naar: Weltevreden, Bureau v. Chinesche Zaken, Gang Pool 7, f 5.

Tijdelijk.

- J. A. van Delden, van: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 16, naar Doorn (Utr.), Pension Montrose.
- Prof. Mr. Ph. Kleintjes, van: Groningen, H. W. Mesdagplein 12, naar: Heerde (Gr.), Huize Koehoorn.
- J. A. van Arcken, van: Nijmegen, Pontanusstraat 2, naar: Wiesbaden, Frankfurterstr. 28, Hotel Nizza.
- J. P. Amesz (Leerling Landbouwschool), van: Deventer, Onder de Linden 5, naar: Bilthoven, Nachtegaallaan 22.
- Jac. de Roo, van: Den Haag, Conradkade 8, naar: Oostervhout, Keiweg F. 117, p/a. Mej. van Meer.
- Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, van: Amsterdam, Heremalaan 18, naar: Spiez bij Thun (Zwitserland), Hotel Schönegg.

ATTENTIE! Leg dit nummer niet ter zijde, lees het en zend het daarna aan een Uwer kennissen die nog geen lid is als een aansporing om tot het lidmaatschap der Vereeniging „Oost & West” toe te treden.

Ingevuld toe te zenden aan den Secr.-Penningmeester, Heulstraat 17, Den Haag.

De Ondergeleekende wenscht ^{Lid} ^{Begunstiger} te worden der Vereeniging „Oost en West”, op een contributie van f ..... 's jaars (leden f 5.- 's jaars minimum aan wie wekelijks het Weekblad gratis wordt toegezonden; Begunstigers f 1.- minimum als uiting van sympathie met het streven).

Naam en Voorletters: .....

Beroep of Betrekking: .....

Adres: .....

....., den ..... 1921.

Handteekening.

Fa. A. C. LINSCHOTEN

Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENINRICHTINGEN.
Gas- en Kolenfornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.

BADEN & GELISERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78, Tel. H. 1038
goederen worden onder garantie geleverd.
viele vergissingen worden aan onze filialen
Indië kosteloos hersteld.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusv. singel 1a, Tel. 105

Vereeniging „OOST en WEST“.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeren, Koffiedrinken en dineeren, tegen zeer billijke tarieven. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

* Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma **STINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
en en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
en in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
sche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor
conversatielessen.	Dames en Kinderen.
iding admisse examen H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uit-
ijf, Type- en Vertaalwerk.	sluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15**.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

GAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstraat 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- WEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD“ =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

**De Haagsche
Broodfabriek
„Theario“**

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek
heeft in ALLE deelen van
de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN.

**GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051**

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. H. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

Wereldmerk IBACH.

J. P. C. NICOLAI & ZONN

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2   Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoering dienstrengelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „**OCEAAN**”
Directie: Prins Hendrikkade.145, AMSTERDAM

**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.
Te bevragen in „**PERSINGGAHAN**”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Bootzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co.
Oudste en Soliedste Adres   Opgericht Anno 1781
Groote Markt 4   DEN HAAG, Tel. 1974   Laan 2-4

Manufacturen Witte Goederen Karpetten Loopers Ledikanten	Bedden Dekens Matrassen Vitrages Gordijnen
--	--

Groote sorteering Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

BAD

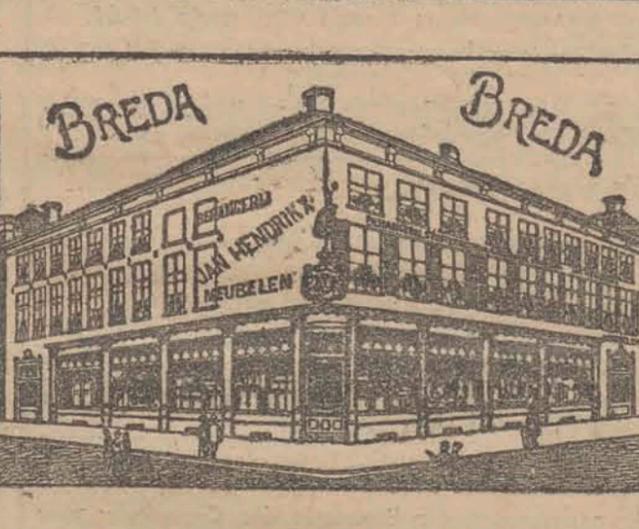
}

costuums
mutsen
mantels
mullen
handdoeken
lakens
matten

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

Zeer groote sorteering in
KOUSEN

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.